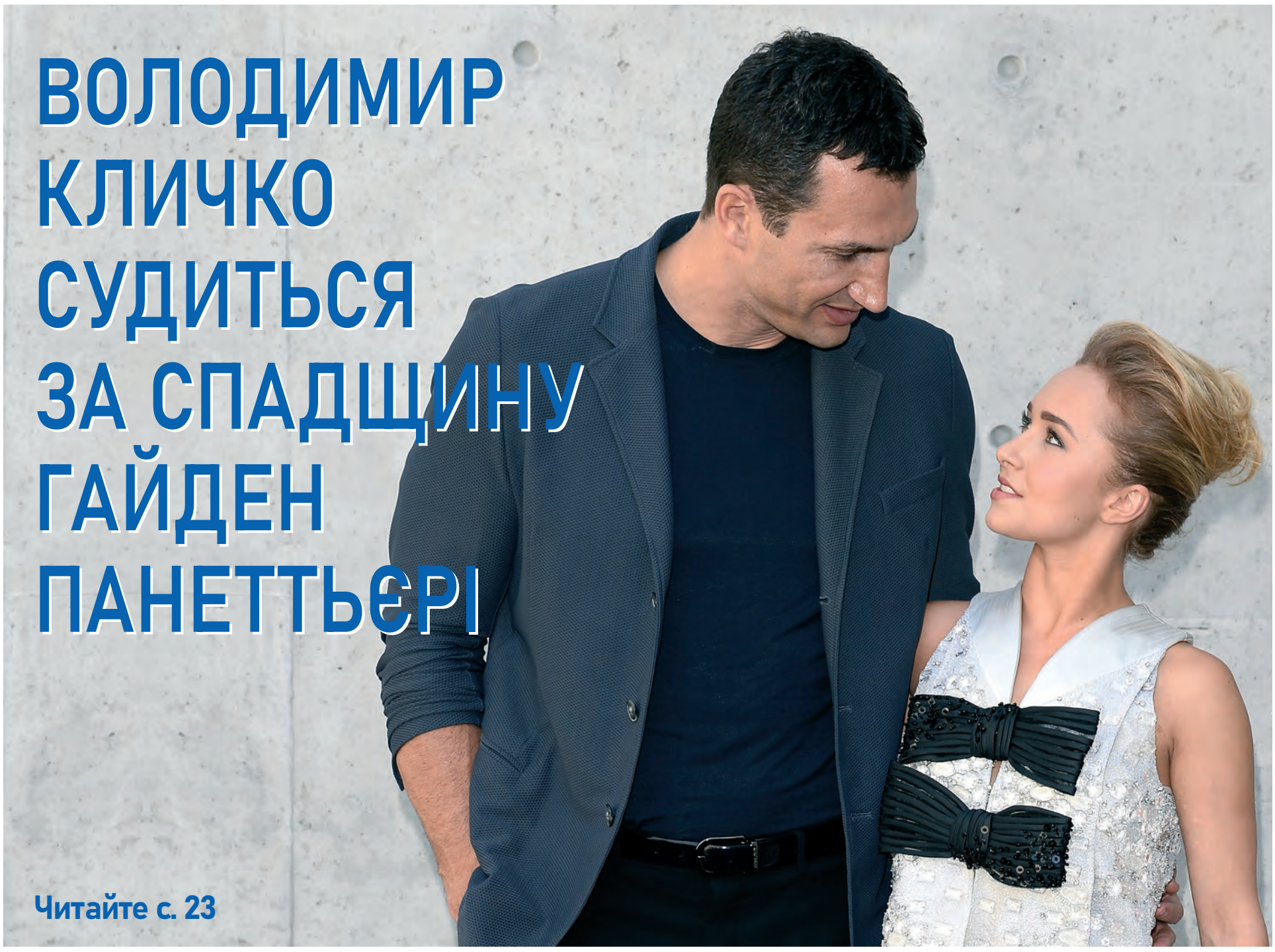
Тижневик «Міст»

№41 (№1472) October 8, 2026

weekly.meest.com

MeestWeekly

ВОЛОДИМИР КЛИЧКО СУДИТЬСЯ ЗА СПАДЩИНУ ГАЙДЕН ПАНЕТТЬЄРІ

Читайте с. 23

МАКСИМ БУТКЕВИЧ:

«Російська система побудована на маніпуляції смертю» с. 9

ТРАМП СТВОРИВ ВЛАСНЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Президент США вирішив обійтися без традиційних ЗМІ с. 15

A-TEAM Home Care

Over $2,000 in Bonuses

ЗАПРОШУЄМО НА РОБОТУ ПО ДОГЛЯДУ ЗА ЛІТНІМИ ЛЮДЬМИ

З нами Ви можете заробляти більше!
Ви також можете доглядати за своїми близькими та рідними.

☎ 215-302-9292

УРЯТУВАТИ ЖИТЕЛІВ ОЛЕШОК!

■ Євген Клен

Андрій Сибіга, міністр закордонних справ України, заявив, що жителі окупованих Олешок залишилися без доступу до харчів і змушені їсти траву й бур'яни. Відтак Європейський Союз (ЄС) вимагає гуманітарного доступу до цього містечка.

Брюссель

Берлін

За даними американського Інституту вивчення війни (ISW), окупаційні війська перешкоджають доставці продовольства місцевим жителям. Окупаційна влада припинила постачання продовольства та предметів першої необхідності до Олешок іще наприкінці грудня 2025 року, а навесні 2026-го фактично залишила місто сам на сам із гуманітарною кризою. Олександр Прокудін, начальник Херсонської обласної військової адміністрації, повідомив, що українські сили від березня переправляють продукти харчування до Олешок за допомогою безпілотних літальних апаратів, а російські військові навмисно збивають такі дрони, щоб місцеві жителі не отримали продовольства або щоб окупанти могли забрати його собі. Аналітики ISW наголосили, що Російська Федерація (РФ) також не демонструє готовності співпрацювати з Україною чи міжнародними організаціями задля створення гуманітарного коридору або локального припинення вогню в районі Олешок.

Своєю чергою Павло Ґрод, президент Світового конґресу українців (СКУ), закликав світову спільноту терміново звернути увагу на трагедію в Олешках. За його словами, поки світові лідери розмовляють про мир і безпеку, у невеликому містечку на Півдні України люди помирають від голоду. «Хочу, щоб ви знали назву цього міста. Його назва — Олешки», — сказав він на сесії Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй. (ООН) і нагадав про Голодомор 1932—1933 рр., коли радянський лідер Сталін використав голод як зброю проти українського народу. Путін тепер застосовує ту саму тактику.

Олешки були окуповані РФ 2022-го, містечко лежить за 10 км від території, підконтрольної Україні. Попри це рашисти відрізали його від світу. Як писав Meest Weekly, в Олешках і навколишній громаді заблокованими залишаються майже 6 тис. цивільних, серед них близько 200 дітей. Продовольство до міста не надходило з травня ц. р. Окупанти замінували дороги, а тих, хто намагається виїхати, атакують російські дрони. Навіть Кремль, за словами Ґрода, визнає критичну нестачу ресурсів, але РФ уперто не пускає гуманітарну допомогу і не дозволяє людям виїхати. «Це не лише гуманітарна криза. Це частина свідомих зусиль Москви знищити українців як народ», — підкреслив президент СКУ.

І попросив людей у всьому світі поширювати інформацію про Олешки, звертатися до депутатів та урядів, надсилати матеріали місцевим медіа й вимагати безпечного гуманітарного доступу та евакуації цивільних. «Росія розраховує, що світ відвернеться. Ми цього не дозволимо. Не мовчіть. Будьте з людьми Олешок. Будьте з Україною», — висловився провідник.

Відтак у Берліні пройшов марш на підтримку жителів Олешок. Учасники акції вимагали забезпечити гуманітарний доступ і безпечну евакуацію цивільного населення. Акцію під гаслом «Зупиніть російську окупацію Олешок» організував український громадський рух Vitsche Berllin. Учасники зібралися біля Червоної ратуші — будівлі мерії Берліна — та пройшли центром німецької столиці повз Міністерство закордонних справ Федеративної Республіки Німеччина до посольства РФ.

Активісти закликали німецьку владу та міжнародну спільноту не залишатися осторонь гуманітарної кризи, посилити тиск на РФ і домогтися доступу до людей, які залишаються в окупації. У своїх виступах промовці акцентували на критичній гуманітарній ситуації.

У Брюсселі (Бельгія) відбулася маніфестація на підтримку окупованого міста Олешки. Як розповіла Ірина Іванова з громадської організації Ukrainian Voices, яка влаштувала цей захід навпроти будівлі Європейської служби зовнішніх дій, його метою є привернути увагу міжнародної спільноти до ситуації в Олешках і закликати до конкретних учинків: вимагати від РФ відкриття гуманітарного коридору й евакуації цивільного населення. «Ми знаємо, що зараз оголосили глобальну акцію на підтримку Олешок. Вона триває у всьому світі. Ми вирішили організувати цю акцію, коли в Брюсселі відбувалося засідання Ради ЄС, де міністри спілкувалися про допомогу Україні. Хочемо, щоб ці люди почули нас і наше звернення: Олешкам також потрібна допомога й підтримка», — заявила активістка.

А Райнер Веннінґ, який узяв слово на маніфестації, засудив «лицемірство Заходу» в контексті ескалації РФ і зняття санкцій із двох російських олігархів. «Те, що ми спостерігаємо, стає символом західного лицемірства. Європейські лідери безкінечно торочать про цінності, солідарність з Україною та захист міжнародного порядку, що ґрунтується на правилах. Але погляньте на реальність. У той час як мирне населення в Олешках відчайдушно потребує гуманітарного доступу, їжі, ліків та евакуації, політичній реакції Європи бракує терміновості, якої вимагає ця катастрофа. І водночас Євросоюз знайшов політичну енергію, щоб вилучити зі свого списку санкцій Алішера Усманова та Михайла Фрідмана, попри протести Києва», — нагадав чоловік.

На його думку, Європа намагається зробити Олешки міжнародною надзвичайною ситуацією, але вона може домовитися про компроміси щодо санкцій проти російських мільярдерів. «Ця суперечність має засоромити політичне керівництво Європи. Досить висловлювань «глибокої стурбованості». Досить ховатися за дипломатичною мовою. Дійте!» — закликав німецький активіст.

У Чикаґо (штат Іллінойс) також була проведена акція, щоби привернути увагу до жителів Олешок. Про це повідомило Генеральне консульство України. Учасники акції наголосили, що жителі міста опинилися у скрутному становищі через нестачу їжі, питної води, ліків та інших необхідних речей. Українські дипломати відзначили, що Україна та Міжнародний комітет Червоного Хреста готові надати допомогу жителям Олешок, однак РФ перешкоджає потраплянню гуманітарної допомоги до міста.

Водночас Центр протидії дезінформації (ЦПД) при Раді національної безпеки й оборони України вказав, що РФ намагається перекласти відповідальність за гуманітарну катастрофу в Херсонській області на Україну. Дмитро Пєсков, речник Путіна, визнав, що в тимчасово окупованому місті Олешки «критична ситуація». Однак він заявив, що нібито «київський режим» робить усе, щоби перешкоджати постачанню продуктів.

У ЦПД констатували, що це типовий прийом кремлівської пропаганди. Регулярно бездоказово звинувачуючи Україну в злочинах проти населення тимчасово окупованих територій (ТОТ), Кремль намагається виправдати окупацію та змістити фокус уваги зі систематичних злочинів армії РФ. А у звіті Моніторингової місії ООН із прав людини в Україні нагадали, що відповідальність за гуманітарну ситуацію на ТОТ України лежить виняткова на РФ, яка розв'язала агресивну війну й незаконно окупувала територію України.

Тим часом українська розвідка назвала ймовірних військових РФ, причетних до блокади Олешок та організації голоду в місті. Це 126-та бригада берегової оборони Чорноморського флоту РФ і 331-й гвардійський парашутно-десантний полк. 126-ю бригадою офіційно командує Олег Александров, проте OSINT-аналітики називають командиром Костянтина Кочеткова. 331-м полком командує Олег Морозов.

MeestWeekly

**The Ukrainian Canadian weekly established October 1997 in Toronto, Canada, by Meest Corporation Inc.
President Rostyslav Kisil**

Український громадсько-політичний незалежний тижневик, заснований корпорацією «Міст» у жовтні 1997 року в Торонто, Канада. Президент Ростислав Кісіль

**Published in Thursdays (52 issues a year) by Meest Media Corporation.
The publisher may not have the same standpoints with the author of a printed material. Authors of printed materials are fully responsible for the content. Advertisers are responsible for the content of their commercial ads.**

Видає корпорація «Міст Медіа».
Виходить щочетверга (52 рази в рік).
Редакція не завжди поділяє погляди авторів матеріалів. Надіслані до редакції рукописи не рецензуються. Відповідальність за зміст рекламних оголошень несуть рекламодавці.

Editor: Ivan Besiada
Редактор: Іван Бесяда
Executive editor: Eugene Tarnavsky
Виконавчий редактор:
Євген Тарнавський

Editorial Office/Адреса редакції:
Meest Media Inc.,
Адміністрація: 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854. Tel.: 862-682-4224
E-mail: newspaper.usa@meest.com.
Сайт: https://weekly.meest.com/us

**Advertising in USA:
Реклама в США:
908-937-6342**

**Advertising in Canada:
Реклама в Канаді:**
classified ad (дрібні оголошення)
(416) 236-2007 ext. 3
advertising department (реклама)
(416) 236-2007 ext. 2

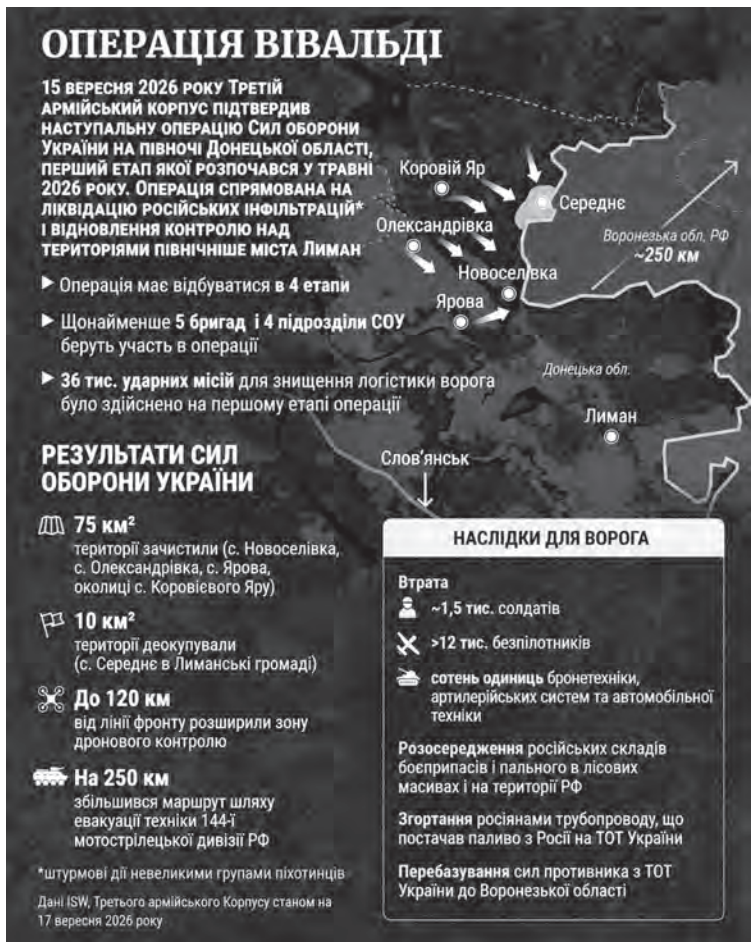
Postmaster (USA), send address changes to:
Meest Media Inc., 600 Markley Street,
Port Reading, NJ 07064
USA Publication Mail Products USPS 019943.
Periodical postage paid at Elizabeth, NJ

Single copies: Price negotiable;
Mail subscriptions: In USA: $85/year, $55/half of year.

**Ціна одного числа договірна.
Поштова достава**
у США: $85/рік, $55/пів року.

**Please, pay your subscription to:
Чеки й грошові перекази висилати:**
Meest Media Inc., 270 Old New Brunswick Rd, Unit 200, Piscataway, NJ 08854

У тижневику також використані повідомлення кореспондентів інформаційних аґенцій та інтернет-порталів Zaxid.net, УНІАН, Укрінформ, «Українська правда», «Кореспондент», ТСН, «Вголос», «Львівський портал» та OBOZ.ua

КОНЦЕРТ «ВІВАЛЬДІ»

Рашистських окупантів вимітають із Луганщини

■ Петро Йосип

За повідомленням Reuters, Російська Федерація (РФ) закладає на війну проти України 2027 року близько 203 млрд USD. Це майже вдвічі більше, ніж Україна, яка планує витратити 110 млрд USD. Водночас українське оборонне відомство оцінило необхідні потреби фронту в 175 млрд USD.

ФОРСУВАННЯ РІЧКИ ЖЕРЕБЕЦЬ

Проте зараз російські війська покидають Луганську область. Збройні сили України (ЗСУ) обійшли їх із боку річки та відрізали шляхи відходу. Фінал нового етапу операції «Вівальді» шокував кожного, хто стежив за фронтом. Окупанти кидають позиції, техніку й у паніці втікають. Те, що трималося роками, розсипалося майже в одну мить. Цей прорив став грандіозним фіналом нового етапу контрнаступу ЗСУ, масштаби якого приголомшили світових військових аналітиків.

Замість виснажливих фронтальних атак на укріплені «лінії Суровикіна», українське командування застосувало стратегію непрямих дій. Під щільним прикриттям засобів радіоелектронної боротьби (РЕБ) та в складних метеорологічних умовах мобільні штурмові бригади ЗСУ здійснили форсування та стрімкий марш-кидок уздовж русла річки Сіверський Донець.

Денис Казанський, відомий український журналіст, звернув увагу на свіжу мапу російського Z-проєкту Rybar, ситуація на якій виглядає вельми промовисто. Виступ, яким також звернув увагу на ці повідомлення російських блогерів, але офіційного підтвердження просування за річку не надав.

Паралельно з'явилися інші сигнали: російські джерела інформували про бої біля Іванівки на західному березі й Тернів, а також про сутички в районі балки Журавка. Звісно, цього недостатньо, щоб говорити про великий стабільний плацдарм на протилежному березі річки Жеребець. Але той факт, що саме російські джерела повідомляють про українську присутність за річкою, уже надзвичайно показова історія.

ЦЕ НЕ ПРОСТО ВОДА

Жеребець тривалий час був природним орієнтиром лінії фронту на цій ділянці. Коли українські війська взялися зрізати російський виступ, логічним сценарієм для ворога було відступити до річки та спробувати використати її як новий оборонний рубіж: вода сама собою не зупиняє армію, але каналізує рух, переправи можна контролювати дронами, артилерією та мінуванням, а підвезення боєприпасів і ротації особового складу стають значно складнішими.

Але є ще інший сценарій: не зупинятися перед річкою, якщо супротивник відходить дезорганізовано, не дати йому закріпитися та перенести тиск уже на другий берег. Саме тому повідомлення окупантів про можливе форсування Жеребця настільки цінні для розуміння задуму українського командування.

Частина території на схід від Жеребця — територія Луганської області, яку російська влада протягом усієї війни не раз оголошувала захопленою цілком. Міністерство оборони РФ п'ять разів звітувало про взяття під контроль усієї так званої Луганської народної республіки. І тепер ті самі російські джерела фактично сповіщають про присутність українських сил на території області, яку самі ж багато разів «захоплювали».

Певна річ, присутність окремих груп, форсування річки та створення повноцінного плацдарму — три абсолютно різні речі. Для реального плацдарму недостатньо перекинути кілька штурмових груп, потрібно утримувати переправи, підтягувати боєприпаси, евакуювати поранених, підводити резерви, прикривати район засобами протиповітряної оборони та РЕБ і не дозволяти контратаками скинути себе назад. Лише після цього можна говорити про стійку зміну лінії фронту.

ГОЛОВОЛОМКА ДЛЯ ЗАГАРБНИКІВ

І саме тут криється найцікавіше. Якщо українські підрозділи справді перейшли Жеребець і зможуть утриматися на протилежному березі, для росіян виникає серйозна проблема планування. Відступ до річки мав би логічно завершити невдалу історію російського виступу: відійшли, скоротили фронт, зайняли природний рубіж, стабілізували ситуацію. Але український плацдарм на східному березі руйнує цю логіку вщент.

Тоді Москві доведеться або негайно витрачати резерви на ліквідацію плацдарму, або створювати нову оборонну лінію ще глибше. А це означає, що сили, які могли б піти в новий наступ на той-таки Лиман чи на перекидання на іншу ділянку Донбасу, доведеться залишати саме тут.

Є ще один важливий фактор — Ямпіль, де ситуація залишається складною, а росіяни продовжують тиснути. Одним із можливих продовжень українських дій може бути не лише відтискання ворога за Жеребець, а й спроба розбити іншу частину російської конфігурації сил, аби полегшити становище українських підрозділів біля Ямполя.

Варто на секунду відійти від безпосередньо Жеребця і поглянути на загальну картину Донбасу. Головна історія тут насправді не стільки Луганщина, скільки Слов'янськ і Краматорськ Донецької області. Задум росіян, про який розповідав Андрій Білецький, командир Третього корпусу, і який паралельно аналізував ISW, передбачав широке охоплення українського поясу міст-фортець: із півночі — розвиток наступу через Лиман у напрямку Святогірська й далі на захід, із півдня та південного заходу — тиск через Добропільський і Костянтинівський напрямки. У перспективі ці два рухи мали створити загрозу охоплення величезного оборонного району — Слов'янська, Краматорська, Дружківки та Костянтинівки.

Саме північну частину цього задуму якраз і зірвав український контрнаступ: ліквідація російського виступу на північ від Лимана зруйнувала плани широкого охоплення поясу фортець. Тепер російському командуванню доводиться переглядати кампанію на цьому напрямку.

Але локальний успіх ще не означає, що загроза для Лимана зникла назавжди — РФ усе ще має можливість підтягувати резерви. Аналітики бачать два базові сценарії реакції: або перекинути частину вцілілих сил на інші напрямки, або, навпаки, знову посилити район Лимана та спробувати відновити «північну клешню» — знову накопичувати піхоту, повертатися до тактики інфільтрації малими групами й поступово розширювати «сіру зону».

ГОП-ЛЯ

На війні проти України загинуло п'ятеро росіян із прізвищем Путін. Одним з останніх серед ліквідованих став Савелій Путін, 18-літній уродженець Пермського краю. Він воював у складі мотострілецьких військ РФ. Датою його смерти зазначається лютий ц. р. 2026-го був також ліквідований Олександр Путін. Але достеменна дата його смерти остаточно невідома — березень 2025 року або 2026-го. До цього в липні торік на той світ перебрався Сергій Путін, 31-літній уродженець містечка Маркса Саратовської області. Незадовго до цього сконав ще один Сергій Путін, якому було 46 років. Але першим із цієї когорти в грудні 2022-го загинув Віталій Путін, 33-літній житель сибірського с. Саянського.

КИЇВ ДОМОВЛЯЄТЬСЯ ПРО ФІНАНСОВУ ПІДТРИМКУ

■ Євген Клен

Сергій Корецький, прем'єр-міністр України, провів перемовини з Валдісом Домбровскісом, єврокомісаром із питань економіки та продуктивности. Головною темою стала фінансова підтримка України у 2026—2027 рр. Зараз український уряд працює над виконанням зобов'язань у межах Ukraine Plan і домовленостей щодо макрофінансової допомоги. Київ планує ухвалити необхідні урядові рішення до 1 листопада ц. р. «Розраховуємо повною мірою використати фінансові ресурси, передбачені відповідними інструментами», — поінформував Корецький.

Окрему увагу сторони приділили координації між українськими міністерствами та Європейською комісією (ЄК), а також співпраці з Міжнародним валютним фондом та іншими міжнародними партнерами. Ідеться, зокрема, про формування чіткого плану бюджетних і оборонних потреб України на найближчі два роки.

Глава українського уряду також закликав Європейський Союз (ЄС) посилити тиск на Російську Федерацію (РФ), зокрема, через нові санкції та контроль за їхнім дотриманням. «Вступ до ЄС залишається безумовним пріоритетом України», — відзначив прем'єр і додав, що Київ очікує якнайшвидшого відкриття решти перемовних кластерів.

ЄК звернулась до міжнародних партнерів збільшити економічну підтримку України на тлі майбутнього дефіциту бюджету. За словами представника ЄС, торішня обіцянка Норвегії надати Україні 9 млрд USD фінансової допомоги 2027 року є хорошим прикладом для наслідування.

Водночас у ЄК підкреслили, що Україні потрібна додаткова допомога. Це стало наслідком посилення російських атак на українську інфраструктуру та блокади Чорного моря, що позбавляє Київ важливих експортних надходжень.

45 млрд EUR позики планують виплатити ще цього року, решту 45 млрд — 2027-го. Києву вже виділили 11,6 млрд позики, переважно на військову підтримку. Спершу передбачалося, що позика покриє дві третини потреб України у фінансуванні 2026-го та 2027 року. Подальші обговорення потреб у фінансуванні відбудуться за участю українських представників і МВФ, який окремо схвалив для України позику на 8,1 млрд USD.

Своєю чергою Міністерство економіки та довкілля України готується знизити прогноз зростання валового внутрішнього продукту (ВВП). Якщо раніше очікувалося зростання 2026-го приблизно на 1,3 %, то тепер цей показник можуть переглянути до 0,5 %. Про це повідомив Олександр Кравченко, міністр економіки та довкілля України.

За його інформацією, лише через наслідки російських обстрілів Україна може недорахуватися близько 0,5 % очікуваного економічного зростання.

Серед головних проблем — нові удари по енергетичних об'єктах, руйнування логістичної інфраструктури та блокування портів Великої Одеси. За оцінками неурядових аналітиків, портова блокада може скоротити ВВП ще на 0,6—0,9 %. Міністр також закликав готуватися до складної зими та не виключати найгірших сценаріїв. «Усі різні варіанти розвитку подій ми намагаємося передбачити і підготуватися до найгіршого», — акцентував він.

Крім того, уряд планує підтримувати бізнес, наскільки це дозволятимуть бюджетні можливості. Зокрема, опрацьовується розширення програм пільгового кредитування для великих підприємств і збільшення страхування воєнних ризиків за підтримки держави й міжнародних партнерів.

Тим часом посли країн «Великої сімки» в Україні зустрілися з місією МВФ на чолі з Гевіном Ґреєм для обговорення економічних перспектив України, макроекономічні реформ та фінансових потреб. «Ми ще раз підтвердили нашу підтримку Україні та наголосили, що реформи, які сприяють фінансовій стійкості та узгодженню з принципами ЄС, залишаються ключовими», — ідеться в повідомленні про результати цієї зустрічі.

Також виявилося, що українські облігації внутрішніх державних позик (ОВДП) стали одними з найприбутковіших у світі: окремі папери дали інвесторам до 150 % прибутку. Україна зараз пропонує інвесторам одні з найкращих умов на ринку боргових паперів країн, що розвиваються. Ціни на українські облігації суттєво підвищувалися на тлі очікувань завершення війни, відновлення країни та покращення спроможности України обслуговувати борги. Подібна ситуація вже спостерігалася після президентських виборів у США. Раніше Україна одночасно займала шість із восьми позицій серед найкращих облігацій ринків, що розвиваються. Однак великий прибуток супроводжується і значним ризиком: ціни українського боргу дуже чутливі до перемовин, ситуації на фронті та перспектив завершення війни. Проте ті, що купували український борг у момент найбільшого страху, зараз отримали одні з найприбутковіших ставок на світовому ринку.

Станом на 1 вересня ц. р. портфель ОВДП у власності фізичних осіб перевищив 163 млрд грн — найвищий показник за всю історію. Протягом серпня вкладення громадян в ОВДП зросли більш ніж на 3,7 млрд грн — зі 159,3 млрд грн до більш ніж 163 млрд грн.

Така динаміка свідчить про те, що державні облігації поступово стають не лише інвестиційним інструментом фінансового сектору, а й дедалі звичнішим способом збереження та примноження заощаджень для українців.

Загальний обсяг ОВДП в обігу станом на 1 вересня становив близько 2 трлн грн. Найбільшими власниками державних облігацій залишаються банки з портфелем 926,4 млрд грн. У власності Національного банку України перебувало 655,8 млрд грн ОВДП. Портфель юридичних осіб становив 213,6 млрд грн, страхових компаній — 25,6 млрд грн, нерезидентів — 17,2 млрд грн. Обсяг ОВДП у власності територіальних громад залишався незмінним — близько 0,3 млрд грн.

Загалом за січень—серпень ц. р. через внутрішній ринок державних облігацій до бюджету було залучено 343,4 млрд грн. Із них 248,2 млрд грн — через аукціони з розміщення ОВДП, ще 95,2 млрд грн — у межах аукціонів обміну. За роки повномасштабної війни внутрішній ринок державних облігацій став одним із ключових джерел фінансування державного бюджету.

Сергій Корецький

ДО СЛОВА

Ціни виробників промислової продукції в Україні у серпні ц. р. зросли на 0,9 % щодо попереднього місяця. Про це повідомила Державна служба статистики. Водночас у річному вимірі промислова інфляція уповільнилася до 37,3 % проти 42,5 % місяцем раніше. За даними відомства, у серпні зростання цін передусім було зумовлене здорожчанням продукції у сфері постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря на 1,2 %.

КАЧИНСЬКИЙ «КОНФАБУЛЮЄ»?

Лідер ПіС вихопив із контексту слова Зеленського

■ Ігор Голод

Ярослав Качинський, дідер опозиційної польської партії «Право і справедливість» (ПіС), заінтригував своїми спогадами про те, що відбувалося на початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ) до України.

«ДИВНА КОНЦЕПЦІЯ»

Зокрема, політик заявив: «Українці іноді очікували від нас речей, на які ми з різних причин, про які не хочу говорити, не могли погодитися. Мені здається, що спершу в них була дещо дивна концепція — втягнути нас у цю війну, навіть на основі створення однієї держави. Виступ Володимира Зеленського в Сеймі був саме в цьому напрямі».

Водночас політик поставив під сумнів прагнення українців до злуки з поляками, зазначивши: «Крім того, ішлося також про вступ до НАТО. Вони, мабуть, думали, що таких цілей можна досягти, але я не впевнений у цьому». Але ж у разі «створення однієї держави» зі своїми західними сусідами українці не мали б потреби у вступі до НАТО, бо Республіка Польща (РП) увійшла до Альянсу ще 1999 року. А втім, лідер ПіС додав, що він не впевнений у своїх припущеннях, і це питання, на його думку, мають з'ясувати історики.

Стосовно ж згаданого ним виступу президента України в Сеймі, той аж ніяк не був «саме в тому напрямі», у який його спрямував лідер ПіС. 11 березня 2022 року в промові глави держави перед польськими депутатами, зокрема, пролунало: «Між нами, між нашими народами більше немає кордонів. Будь-яких фізичних. Будь-яких історичних. Будь-яких особистих».

Однак Зеленський не казав, що кордонів між Україною та РП немає тому, що ці країни об'єдналися в єдину державу — ішлося про символічне зближення народів на тлі російського вторгнення. Політична оглядачка Олена Лисенко констатувала, що «Качинський не назвав у своїй промові документів, конкретних домовленостей чи інших публічних доказів того, що Київ офіційно планував саме такий сценарій». «Тому його слова варто сприймати як політичну інтерпретацію подій початку великої війни, а не як установлений факт», — резюмувала вона.

Ярослав Качинський

Представники правлячої коаліції різко розкритикували заяву лідера ПіС. Станіслав Взьонтек, заступник міністра оборони РП, який представляє в коаліційному уряді Дональда Туска політичну партію «Нова лівиця», підкреслив, що «Качинський, як завжди, конфабулює» (вигадує, маніпулює).

ЗАПИТ НА «ЖОРСТКИЙ КУРС»

Не оминули увагою заяву лідера ПіС і аналітики. Філіп Брижка, експерт із питань безпеки та гібридних загроз, пояснив, що на тлі загальної втоми від війни й напруги у двосторонніх відносинах в РП помітно активізувалися спроби роздмухувати антиукраїнські настрої, які політики схильні використовувати перед виборами.

Така стратегія, зокрема, простежується в діях ПіС, яка намагається відібрати запит на «жорсткий курс» у радикальнішої «Конфедерації». А політичний оглядач Міхал Плоцінський інтерпретував закиди Качинського щодо спроб Києва втягнути Варшаву у війну як бажання лідера ПіС зняти зі себе відповідальність за свій заклик 2022-го до НАТО ввести в Україну миротворчу місію і переписати власне політичне минуле на догоду виборчим трендам.

Насправді ж тему «нової Речі Посполитої» розкручували в РП у 2022—2023 рр. передусім консервативні публіцисти й геополітики, близькі до ПіС. Приміром, Марек Будзіш, експерт аналітичного центру Strategy&Future, наполягав, що створення оборонно-політичного союзу Польщі та України — єдиний спосіб назавжди зупинити російський імперіалізм і гарантувати безпеку в регіоні.

Ідеї «унії Варшави та Києва» присвятили серії публікацій і аналітики інтелектуального часопису «Нова конфедерація». А польський політолог Томаш-Ґжеґож Ґроссе нагадував, що в разі перетворення Речі Посполитої в XVII ст. на рівноправну державу поляків, литовців та українців не було б усіх тих бід, які впали на ці народи через Московію.

Натомість український політолог Валерій Димов відзначав 2023 року, що ідея конфедерації вже не має реальної підтримки ні в Україні, ні в Польщі. Він зауважив, що РП — етнічно однорідна католицька нація, де понад 90 % населення становлять поляки, які навряд чи погодяться на такий крок. «У поляків є власні внутрішні проблеми, процеси та свій порядок денний, так само як і в українців — свій», — резюмував експерт.

До того ж досвід попередніх проєктів державного єднання двох народів був для українців трагічним: від обмеження національних прав, полонізації та пацифікації в міжвоєнній Польщі до руйнування українських церков на Холмщині й депортації українців під час операції «Вісла».

ПРЕЦЕДЕНТИ

Качинський — не перший серед польських політиків, хто заявив про спроби України втягнути їхню країну у війну. Лідера ПіС випередив 4 листопада 2024 року Кшиштоф Гавковський, тодішній віцепрем'єр РП, який стверджував того дня в етері польського радіо ZET: «Скажімо відверто: чого хоче Зеленський? Він хоче, щоби Польща збивала ракети над Україною, тобто хоче, щоби Польща вступила у війну, тобто хоче, щоби Польща воювала з Росією».

У Міністерстві закордонних справ України назвали ці твердження безпідставними та неприйнятними й висловили переконання, що «збиття російських ракет і дронів, які летять у напрямку РП, над територією України, а не над територією власне Польщі, відповідає інтересам безпеки самої Польщі та її громадян». «Факти свідчать про зворотне: опір України запобігає розширенню війни та потенційним військовим загрозам для РП», — виснували в заяві МЗС.

Однак 3 вересня 2025-го ще й Анджей Дуда, тодішній польський президент, розповів в інтерв'ю журналісту Богдану Римановському, що українська влада тиснула на нього, вимагаючи визнати російською ракету, яка впала на польській території в листопаді 2022 року. Він розцінив це як «спробу втягнути Польщу у війну з Росією».

Повторенням цього наративу відповіли в РП і на допис Олени Кондратюк, заступника голови Верховної Ради України, у Facebook 16 липня 2025 року: «Я постійно звертаюся до наших польських колег і партнерів: недостатньо просто підіймати винищувачі в повітря під час чергової російської атаки на українські міста. Потрібно допомогти Україні закрити небо від російських дронів і ракет надійним щитом. Принаймні над західною частиною нашої країни. Це вже питання захисту польського бізнесу та установ, що діють в Україні».

Портал Najwyzszy czas, який транслює ідеї Януша Корвіна-Мікке, колишнього лідера партії «Конфедерація», відреагував публікацією з маніпулятивним заголовком «Україна закликає Польщу безпосередньо вступити в їхню війну з Росією. Хочуть нашої авіації». Польські експерти з викриття фейків пояснили на порталі Demagog.org.pl: «У жодному місці свого допису український політик не використовувала вислови на кшталт «вступити у війну», «військова участь» чи «відправка армії». Її заклик стосувався посилення допомоги в повітряній обороні над Західною Україною, що вона прямо аргументувала потребою захистити польські інвестиції та дипломатичні установи. Вираз «закрити небо» з початку повномасштабного вторгнення є постійним елементом українських закликів про підтримку й означає постачання систем протиповітряної оборони, а не відправку польських пілотів в Україну».

«Твердження, що Олена Кондратюк закликала Польщу до вступу у війну, є маніпуляцією. Її допис, що був реакцією на реальну та безпосередню загрозу польській власності й українським працівникам польської компанії, було навмисно спотворено. Заклик до ефективнішої оборонної допомоги подано як агресивну вимогу військової участи», — запевнили експерти.

Тобто насправді Качинський нічого не винайшов, а лишень скористався пропагандистським трафаретом.

ЯК ЗУПИНИТИ РОСІЙСЬКІ ДРОНИ

Українські інженери розробляють ефективні перехоплювачі для них

■ Євген Клен

Комплекс ПДТР «Ай-Петрі» на виставці MSPO-2026

Україна продемонструвала на міжнародній виставці в Польщі свою пускову установку зенітно-ракетного комплексу (ЗРК) «Корал», здатного перехоплювати крилаті та балістичні ракети. А Володимир Зеленський оголосив, що сили оборони України нещодавно застосували низку вітчизняних систем далекого радіуса дії проти стратегічних цілей у Росії. Це, зокрема, FP-1, RZ-100, MICH-2000, «Паляниця», Vendetta, «Лютий», «Барс», «Фламінго», «Січень» і «Пелікан».

ДЛЯ ПЕРЕХОПЛЕННЯ ДРОНІВ

Водночас сили оборони України отримали на озброєння перший реактивний перехоплювач дронів вітчизняного виробництва Alexa Spatium. «Це швидкісний реактивний безпілотний літак, розроблений українськими інженерами спеціально для знищення малорозмірних повітряних, наземних і надводних цілей у реальних бойових умовах», — повідомило Міністерство оборони (МО) України.

Alexa Spatium орієнтований на ураження російських дронів-камікадзе типу «Герань». Водночас його можна застосовувати й для ураження розвідувальних безпілотних літальних апаратів (БпЛА), гвинтокрилів та інших окремих цілей.

Серед особливостей перехоплювача — потужний турбореактивний двигун, висока стеля польоту, значний бойовий радіус дії, надійні системи управління та відеопередачі, висока маневреність, повна дистанційна підготовка й пуск, висока максимальна і низька мінімальна швидкості для збереження палива.

До інших його переваг належить: широкий діапазон лету; наявність ефективних пошуково-прицільних систем; гнучка тактика бойового застосування; варіативність бойових частин. Розміри БпЛА становлять близько 1,5 х 1,7 м. Він виготовлений із легкого й міцного композитного матеріалу, що дозволяє виконувати різкі маневри без утрати керованості. Маса бойової частини забезпечує ефективне ураження широкого спектра повітряних цілей. Запускається Alexa Spatium із мобільної катапульти за кілька хвилин. БпЛА, що не виконав завдання, може повернутися до місця запуску для повторного використання.

Під час розроблення перехоплювача інженери досягли визначених завдань, серед яких: швидкодія — реактивна платформа забезпечує оперативне реагування, розгортання комплексу й виконання місії; стійкість до складних умов експлуатації; інженерна готовність — мінімальні вимоги до підготовки позиції, автоматизація процесів; висока мобільність — комплекс поміщається в пікап; модульна конструкція.

В Україні також представили новий дрон-перехоплювач «Зореліт v5», призначений для боротьби з реактивними БпЛА.

ІНШІ НОВИНКИ

А українська компанія Storkway показала систему радіоелектронної боротьби (РЕБ) «Ай-Петрі», що здатна глушити сигнали управління ворожих безпілотників, а також нейтралізовувати керовані авіабомби. Розробку системи розпочали ще 2014-го, коли РФ окупувала Крим, тож назву «Ай-Петрі» обрали на честь найвищої гори півострова. «Засоби нападу еволюціонують. У нас навіть є слоган: якщо ворог винайшов вірус, ми одразу робимо антивірус. Дякуючи нашим військовим, які надсилають фідбек, ми робимо нові профайли, щоб ефективно й максимально швидко придушувати нові засоби», — пояснив представник Storkway.

Виробник створив для комплексу власне програмне забезпечення, основою якого є система ситуаційної обізнаності «Ліра». Вона дозволяє збирати дані з інших радарів і формувати цілісне поле для виявлення та перехоплення повітряних загроз.

Компанія вже відвантажила близько 400 систем РЕБ, які активно працюють на фронті. У режимі виявлення комплекс споживає потужність 250 Вт, а під час глушіння цілей — до 2 тис. Вт. За словами представника Storkway, залежно від рельєфу засіб здатний фіксувати цілі на відстані 20—30 км.

Своєю чергою компанія Naudi представила нову систему протиповітряної оборони — мультикаліберний ЗРК «Шершень», озброєний західними й вітчизняними ракетами. Він складається з машини бойового управління «Перун», радара розвідки та супроводження цілей «Афіна», а також чотирьох пускових установок «Борей».

Особливістю «Шершня» є те, що він може працювати з уже існуючими авіаційними ракетами різних виробників і дозволяє інтеграцію сторонніх радіолокаційних станцій огляду та наведення. «Наразі ми можемо запускати Р-27, Р-73, AIM-9, AIM-132, можна спробувати й Р-60. Будь-які авіаційні ракети з напівактивною радіолокаційною або інфрачервоною головкою наведення», — поділилися розробники.

Комплекс здатен уражати літаки, крилаті ракети й дрони на відстані до 25 км та на висотах до 10 км. Радар може забезпечити виявлення в радіусі 85 км, а його канальність дозволяє одночасно наводити до шести ракет по цілях. Цей комплекс є другим активним прототипом, що наближений до серійної комплектації. Він успішно пройшов перші етапи випробувань, зокрема збиття мішеней в умовах полігону.

В пускову установку заряджена українська ракета класу «повітря—повітря» Р-120К. Вона оснащена радіолокаційною головкою самонаведення, її можна застосовувати як із повітря, так і наземними ЗРК.

ПІДТРИМКА З-ЗА КОРДОНУ

Тим часом Велика Британія передасть Україні секретні дані для складання далекобійних ракет SCALP. Оборонна компанія MBDA розсекретить інформацію про британські компоненти ракет, що дозволить Україні та Франції просуватися до створення складальних ліній в Україні. «Безпека України — це наша безпека. Ми не відступимо, доки не буде справедливого й тривалого миру. Велика Британія підтримує вас сьогодні й стільки, скільки потрібно», — запевнив Енді Бернем, прем'єр-міністр Його Величності.

Федеративна Республіка Німеччина (ФРН) відома своєю повільною та громіздкою бюрократією, особливо коли йдеться про закупівлі для Бундесверу. Проте всередині МО ФРН працює невеликий, але надзвичайно ефективний підрозділ — Sonderstab Ukraine. На відміну від інших відділів, він здатен укладати угоди на постачання зброї для Києва у фантастичні для німецької системи терміни — усього за два тижні.

Штаб був сформований 2022-го, через кілька місяців після повномасштабного російського вторгнення. З того часу він завоював репутацію найоперативнішого органу в структурі німецького оборонного відомства.

Секрет їхньої швидкости на початковому етапі полягав у юридичному нюансі: контракти з виробниками підписував український уряд, а не німецький. Це дозволило підрозділу легально обходити жорсткі внутрішні правила закупівель Бундесверу, які зазвичай розтягують процеси на місяці або й роки.

Ключові особливості роботи штабу: компактність — у підрозділі працює менше ніж 20 осіб, що унеможливлює бюрократичну тяганину; гнучкість — максимально короткий ланцюг ухвалення рішень; експертність без прикрас — у штабі панує справжня атмосфера стартапу. Офіцери досконально тямлять у системах озброєння і чітко бачать, що реально працює на полі бою, а що є невиправдано дорогою дурницею.

У міру того, як ФРН еволюціонувала від обережної підтримки до статусу другого найбільшого військового донора України, змінювався і функціонал Sonderstab. За останній рік підрозділ перетворився на вузловий центр обміну досвідом і технологіями між військовими відомствами й оборонними підприємствами ФРН та України. Німецькі виробники отримують безцінний зворотний зв'язок щодо роботи їхньої техніки в реальних умовах найінтенсивнішої війни сучасности. Це дозволяє оперативно вдосконалювати німецьку зброю.

ГОП-ЛЯ

Українці зібрали для окупантів дистанційний крематорій на гусеницях. Компанія Tencore оснастила наземний роботизований комплекс «ТермІт» одразу вісьмома вогнеметами. Вони можуть бити по одному або видати серійний залп на 600 м. Після влучання все поглинає восьмиметрова аерозольна хмара та вогняна куля температурою до 2,5 тис. градусів за Цельсієм.

МАКСИМ БУТКЕВИЧ: «РОСІЙСЬКА СИСТЕМА ПОБУДОВАНА НА МАНІПУЛЯЦІЇ СМЕРТЮ»

Максим Буткевич — журналіст, правозахисник, громадський діяч, військовослужбовець, співзасновник Центру прав людини ZMINA. У перші дні повномасштабного вторгнення став на захист України зі зброєю в руках. У червні 2022-го потрапив у російський полон, де провів два роки й чотири місяці. Проти Максима була сфабрикована кримінальна справа, його засудили до 13 років позбавлення волі в колонії суворого режиму. 18 жовтня 2024 року був звільнений з російського полону.

— Розкажіть про перебування в полоні. Як до вас ставились працівники колонії?

— Місцеві колаборанти до нас ставилися навіть емоційніше, ніж росіяни. Дехто дуже негативно, особливо ті, хто після 2014-го з нами воював. Ми для них були ворогами, із якими вони мали бойові зіткнення. Були моменти з різними реакціями. Мене питали, чи я мобілізований. Я формально був таким. Декого це задовольняло, а декому було цікаво дізнатися, мене примусово забрали чи вручили повістку. У декого з допитувачів можна було помітити вияв стриманої поваги, якщо полонений не намагався показати себе тим, ким не є, а спокійно, увічливо, без жодної агресії тримався свого. Але таких була меншість. Іншим пропаганда добряче промила мізки. Проте чимало людей з-поміж працівників колонії насправді все чудово розуміють, але це ніяк не впливає на їхні дії. Вони не намагаються оцінити те, що відбувається, а просто виконують накази.

— Українських військовополонених росіяни жорстоко катують і піддають моральному насиллю, їх намагаються зламати. Що важче витримати: фізичний чи психологічний тиск?

— Ці речі переплетені. Багато залежить від людини, на яку тиснуть. Для мене було набагато складніше витримати фізичний тиск. Тому що тут працює фізіологія, яку контролювати дуже складно. Людина може вважати, що витримає щось, але поки цього не станеться, ніколи не знає, як відреагує тіло на той чи інший подразник, тиск чи біль. Мені було найважче здолати страх. Бо це те, що пронизує всю атмосферу перебування в полоні, особливо у перші місяці, коли здійснювався постійний фізичний вплив. Ти чуєш кроки охоронців до твоєї камери, усе затихає, усі чекають: пройдуть повз чи зайдуть? А наближення фізичного страждання дуже чітко ідентифікувалося як сигнал про наближення смерті. Російська система на цьому побудована.

— Ви якось згадали про те, що вашого прадіда закатували росіяни 1938 року. Таке враження, що українці перебувають у замкненому колі трагічної історії...

— Я не думав про це як про замкнене коло. Але, опершись на стіну, перший, про кого я подумав, був мій прадід. Раніше я отримав доступ до його сфабрикованої справи. У полоні в мене виникло це відчуття, що через 84 роки після розстрілу мого прадіда його правнука засудили до 13 років суворого режиму. Це не лише інше століття, а й інше тисячоліття, але це та сама машина й абсолютно ті самі методи.

— Ви нещодавно мали виступи у США. Чи відчули розуміння в тих людей, із якими спілкувалися, що російську машину терору треба зруйнувати? Чи вони розуміють, що таке Росія і яка це війна?

— І так, і ні. З одного боку, я зустрічався з людьми, які, здається, розуміють, про що мова. Вони, звісно, не проживають це так, як проживаємо ми, але бодай розуміють суть. Є ще інші люди, які нам співчувають і мають бажання допомогти та підтримати тих, хто бореться за правильну справу й захищається. Але, мені здається, їм бракує усвідомлення того, що це не локальна російсько-українська історія, а набагато глобальніша. Американці знають, що російська пропаганда представляє війну як протистояння Росії і Заходу, Росії і Сполучених Штатів, Росії і Європи. Але, як на мене, вони не ставляться до цього занадто серйозно. А дарма. Тому що ця війна не про території і, безумовно, не про ресурси. Мені здається, що людям на Заході бракує розуміння, що вони вже залучені в цей процес, хочуть того чи ні, і що наші поразки й перемоги — спільні.

— Ви згадали про російську пропаганду. Як їй протидіяти?

— Мені здається, що такої пропагандистської машини, яку вибудувала Російська Федерація (РФ), не бачили не лише ми, а й покоління перед нами. Одні й ті ж наративи в різних формулюваннях проштовхуються на різні авдиторії, різними каналами. Відбувається експлуатація соціальних мереж, іноді безграмотна, а часто дуже грамотна робота з морально-психологічним станом людей, особливо втомлених війною на виснаження. Україна перестає бути у фокусі міжнародних медіа. Для іноземної авдиторії — це просто ще одна війна. На жаль, ми не перші, хто проходить через трагічні події. Згадайте, що відбувалося з війною в Сирії. Що робити з цим? Я ніколи не був прибічником того, що на противагу російській пропагандистській машині нам треба побудувати свою дзеркальну пропагандистську машину, яка би працювала так само тільки зі знаком плюс. На те є дві причини. Перша — неспівмірність ресурсів. На жаль, російська пропагандистська машина побудована, відлагоджена на багатьох регіональних і локальних конфліктах, змащена величезними нафтовими грошима. По-друге, спроба дзеркально побороти таку пропаганду навряд чи буде успішною просто тому, що ворог будує все винятково на брехні. Але в нас є перевага, бо ми собі можемо дозволити те, чого вони не можуть: публічну дискусію, обговорення, розмаїтість думок. А там фактично — лінія партії: як сказали, так і висвітлюють.

— Яким ви бачите завершення цієї війни?

— Це дуже складне запитання. Усі війни закінчуються перемовинами, крім тих, де одна сторона цілком знищує іншу. Україна має отримати реальні гарантії безпеки з технічно прописаними механізмами: чому на нас не зможуть напасти знову і що буде, якщо нападуть. Хто і з якими ресурсами прийде нам на допомогу. Якщо таких гарантій не буде, війна не закінчиться. Буде перемир'я, перепочинок, який дозволить ворогу мобілізуватися, зібрати сили, підтягнути найогидніші світові диктатури на свій бік і відновити війну з набагато більшою потугою і горем. Тому єдине завершення війни хоча би на якийсь притомний період часу — це гарантії безпеки. Буде це членство в НАТО чи низка двосторонніх угод про взаємну допомогу й підтримку в разі нападу, я не знаю. Сподіваюся, що так чи інакше нам удасться захистити наших людей, які залишились на окупованих територіях. Можливо, не воєнним шляхом. Мене надзвичайно турбує те, про що зараз говорять — що частина окупованих територій залишиться під фактичним контролем РФ. У мене немає фетишизму територіальної цілісності, але втрата контролю над частиною території — це остаточне руйнування тієї системи європейської безпеки, яка була створена після Другої світової війни. А втім, головне те, що сотні тисяч наших співгромадян фактично залишаться в заручниках держави-агресора. Сподіваюся, що рано чи пізно ці люди повернуться до нас. Поки з нами межуватиме РФ, ми постійно перебуватимемо під загрозою. Нам доведеться іти дуже тонкою лінією між постійною готовністю боронитися і мати для себе відповідні ресурси та збереженням свободи і дотриманням прав людини всередині країни. Це непросто, але можливо.

Розмовляла
Леся Владимиренко

P.S. 1 листопада в Нью-Йорку (у The University Club) відбудеться щорічний благодійний обід на підтримку Українського католицького університету, головним промовцем якого буде Максим Буткевич. За додатковою інформацією щодо заходу можна звертатися до Фундації УКУ за адресою: **hello@ucufoundation.org**.

НІЩО НЕ ДОПОМОЖЕ

Ні гроші, ні прихована мобілізація не врятують російського диктатора від краху

■ Євген Клен

За оцінкою американського Інституту вивчення війни (ISW), Путін змінив «теорію перемоги» у війні проти України й робить ставку на масштабні далекобійні ракетно-дронові удари взимку 2026—2027 рр. Там зазначили, що нова концепція Кремля значною мірою залежить від здатности Російської Федерації (РФ) запускати дешеві реактивні безпілотні літальні апарати (БпЛА) на кшталт «Герані» у великих кількостях і з високою часткою проникнення крізь українську протиповітряну оборону.

Аналітики вважають, що Москва може розраховувати на те, що така кампанія дозволить змусити Україну капітулювати до весни 2027-го. ISW пов'язує зміну підходу з оцінками російських провоєнних блогерів та іншими публічними сигналами. На думку експертів, Кремль не розглядає таку кампанію як необмежену в часі й прагне досягти переламу протягом цього зимового періоду. Водночас українська програма дронів-перехоплювачів спрямована саме на протидію реактивним «Гераням». Тож здатність України масштабувати цю програму може вплинути на реалізацію російського задуму.

РЕСУРСІВ НЕ ВИСТАЧИТЬ

Тим часом російські науковці й економісти дедалі відвертіше говорять про проблеми економіки РФ, повідомила Служба зовнішньої розвідки України. За її даними, бюджетні вливання вже нездатні підтримувати російську економіку, а санкції, високі оборонні витрати й рекордна ключова кредитна ставка посилюють кризу. Погіршується ситуація в промисловості, інвестиціях і будівництві, а низьке безробіття приховує проблеми на ринку праці. Металургійні та хімічні підприємства також уже не можуть підтримувати регіональні бюджети через падіння світових цін і санкційну ізоляцію.

Експерти припускають, що поєднання ударів Збройних сил України (ЗСУ) по об'єктах подвійного призначення та поглиблення економічної кризи в РФ може суттєво послабити здатність Кремля продовжувати війну. Зокрема, економічний оглядач В'ячеслав Ширяєв певен, що збільшення інтенсивности атак за підтримки Заходу може створити серйозні проблеми для російського запілля. За його словами, одним із ключових факторів може стати тотальний дефіцит пального. Удари по нафтопереробних потужностях здатні ускладнити залізничні перевезення, роботу підприємств і постачання товарів.

Витрати федерального бюджету РФ на війну проти України в першому півріччі ц. р. досягли нового рекордного показника — 10,687 трлн RUB. Про це поінформував Яніс Клюге, науковий співробітник німецького Інституту проблем міжнародної безпеки.

Як порівняти з аналогічним періодом минулого року, витрати на армію та виробництво зброї зросли ще на 30 %, або на 2,46 трлн RUB. Порівнюючи із січнем—червнем 2024-го, військовий бюджет РФ збільшився на 65 %, проти 2023-го — на 145 %, а якщо порівнювати з першим роком війни — на 285 %. Порівнюючи з довоєнним 2021-м, витрати на армію зросли більш ніж уп'ятеро. У середньому «воєнна машина» Кремля поглинала 1,78 трлн RUB на місяць, 59 млрд RUB на день, або 2,5 млрд RUB щогодини.

За підсумками першого півріччя ц. р., на воєнні витрати було спрямовано 43,8 % усіх видатків федерального бюджету. Це, за словами Клюге, новий максимум за весь час. На тлі доходів бюджету показники виглядають іще екстремальніше: на фінансування армії та оборонно-промислового комплексу витратили 57,3 % усіх коштів, що надійшли до державного бюджету.

ДИКТАТОР-РЕКЕТИР

Зараз рівно дві третини російського воєнного бюджету засекречено: за перші шість місяців Кремль витратив за відкритими оборонними статтями всього 3,546 трлн RUB, але за закритими — 7,141 трлн. Проти минулого року тіньові витрати бюджету РФ зросли на 42 %, а якщо порівнювати з довоєнним періодом — більш ніж усемеро.

Загалом від початку 2022 року Кремль витратив на армію та закупівлю зброї 57,144 трлн RUB, суму, співмірну з усіма золотовалютними резервами Центробанку та у 2,2 разу більшу за вартість усього золотого запасу країни.

Щоб звести кінці з кінцями в бюджеті, який другий рік поспіль переживає помітне падіння нафтогазових надходжень, російський уряд із весни на третину скоротив видатки за цивільними статтями, а також доручив скоротити 15 % штату в державних агенціях.

Своєю чергою Путін знайшов злочинний спосіб виправити ситуацію — підписав указ про націоналізацію російських активів французьких компаній Auchan і Leroy Merlin, швейцарської Nestle й німецької Metro. Їхні активи примусово переходять під управління акціонерних товариств «Л.Е.В. Менеджмент» та «УК Торг Рус».

Так Кремль здійснив узаконену крадіжку бізнесу тих міжнародних компаній, які п'ять років поспіль відмовлялися виходити з російського ринку й поповнювали бюджет держави-агресора. За даними російських реєстрів, «Л.Е.В. Менеджмент» є типовою фіктивною структурою. Компанію зареєстрували в Москві лише в жовтні 2024 року. Генеральним директором юридичної особи вказаний Андрій Краюшкін, проте інформація про її реальних бенефіціарів прихована. Жодної комерційної діяльности компанія не вела.

«УК Торг Рус» зареєстрували 8 вересня ц. р. — за три тижні до згаданого президентського указу. Її єдиний власник і директор Йоганнес Толай із 2023 року очолює російський підрозділ Metro. Раніше він керував російськими мережами Auchan і Globus.

ФАТАЛЬНА ДИЛЕМА

Але володар Кремля все одно опинився перед найнебезпечнішою дилемою за весь час свого правління: російська армія зазнає колосальних утрат на фронті, а оголошення нової примусової мобілізації може спровокувати хвилю народних протестів у найбільших містах РФ.

Британська The Telegraph написала, що після чергових парламентських виборів провладні сили в РФ знову намалювали собі «перемогу», зачистивши політичне поле від антивоєнної опозиції. Проте за лаштунками штучних рейтингів ховається виснаження суспільства від війни.

На тлі постійних атак українських БпЛА по критичній інфраструктурі, зокрема по нафтопереробному заводу в самій Москві, росіяни дедалі частіше прагнуть мирних перемовин. «Путін грає в довгу, хоча й не планував цього на початку. ЗСУ знаходили 2022 року парадну форму окупантів, підготовлену для святкування швидкої перемоги в Києві. Наразі ж тривають тривалі бої без досяжного кінця», — зазначило видання.

Головною таємницею «успішности» Кремля досі залишалася здатність заманювати на війну вихідців із бідних регіонів величезними грошовими виплатами. Однак цей механізм уже не перекриває втрат. За даними української сторони, щомісячні втрати РФ становлять близько 30 тис. осіб, і виснажена армія вимагає все більше гарматного м'яса.

Залучення військових із Північної Кореї дещо полегшує ситуацію для командування РФ, але нездатне переламати хід війни чи зробити її стійкою в довготривалій перспективі. У вересні 2022-го спроба оголосити «часткову мобілізацію» викликала хвилю обурення та масову втечу чоловіків за кордон. Тепер Путін постає перед ще складнішим вибором: з одного боку, генерали вимагають поповнення для збереження темпу виснажливих штурмів. З другого — примусове залучення жителів мегаполісів (зокрема Москви та Санкт-Петербурґа) руйнує мовчазний договір між владою та суспільством. «Віддати наказ про проведення ще однієї хвилі мобілізації було б величезним ризиком для Путіна. Попри створений публічний образ «сильного лідера», володар Кремля є вкрай стривоженим правителем. Чи наважиться він на цей ризик знову — відкрите питання», — підсумувала газета.

ФРАНЦІЯ ВІДКРИЛА СКРИНЬКУ ПАНДОРИ?

ЄС не продовжив санкції проти «гаманців Кремля»

■ Ігор Голод

Обмеження здатности Російської Федерації (РФ) вести війну проти України наразі непереконливе.

ОЛІГАРХИ УНИКЛИ ПОКАРАННЯ

Рада Європейського Союзу (ЄС) іще на 36 місяців продовжила запроваджені нею 17 березня 2014-го «Обмежувальні заходи щодо дій, які підривають або загрожують територіальній цілісності, суверенітету та незалежності України». У медіа їх також називають санкціями проти осіб, відповідальних за загрозу територіальній цілісності та незалежності України.

Вони стосуються більш ніж 3 тис. фізичних та юридичних осіб і містять обмеження на поїздки для фізичних осіб, заморожування активів та заборону на надання коштів чи інших економічних ресурсів фізичним і юридичним особам, які входять до переліку. Основу санкційного списку складають організатори, спонсори й ідеологи війни проти України: військово-політичне керівництво РФ, олігархи, пропагандисти, колаборанти та причетні до депортації дітей. У заяві Ради ЄС пояснили, що мета санкцій — «обмеження здатности Росії вести війну шляхом значного послаблення її економічної бази, скорочення доходів від енергоресурсів, позбавлення доступу до критично важливих технологій і ринків, а також завдавання ударів по її військово-промисловому комплексу». «ЄС, як і раніше, рішуче налаштований посилювати тиск на Росію та продовжувати послаблювати воєнну економіку РФ, щоб вона припинила свою жорстоку війну-агресію проти України й розпочала змістовні перемовини щодо миру», — запевнили в заяві.

> «Основу санкційного списку складають організатори, спонсори й ідеологи війни проти України»

На практиці ж продовжили дію санкцій не проти всіх тих, кого називають спонсорами війни. Найбільш резонансним політики й медіа вважають зняття обмежень із російських олігархів Алішера Усманова та Михайла Фрідмана — «гаманців Путіна», чиї мільярдні капітали слугують надійним фінансовим підживленням для Кремля та його воєнного бюджету. Тому вилучення їх зі санкційного списку, за оцінкою аналітиків Reuters, підриває важливий елемент підтримки зусиль України у війні. Однак для продовження обмежень найзаможнішим підсанкційним особам необхідна була цілковита одностайність усіх 27 країн-членів ЄС. А з цим виникли проблеми.

КАПІТУЛЮВАЛИ ПЕРЕД МІЛЬЯРДЕРАМИ

Вилучення Усманова зі санкційного списку першим почав лобіювати ще навесні ц. р. Роберт Фіцо, прем'єр-міністр Словаччини. А у вересні під час обговорення санкційного режиму в Брюсселі до Словаччини приєдналася ще й Франція.

Троє дипломатів країн-членів Унії розповіли Reuters, що їхні французькі колеги скаржилися на шантаж із боку азербайджанської влади, яка, за їхніми словами, фактично взяла в політичні заручники підприємця Мартіна Раяна. Французькі дипломати зазначили, що його заарештували в Азербайджані за звинуваченням у «шпигунстві» й погрожували засудити до десяти років ув'язнення, якщо Париж не забезпечить зняття санкцій з Усманова. Наступного ж дня після рішення ЄС Ільхам Алієв, президент Азербайджану, помилував Раяна.

Натомість колишній львів'янин Михайло Фрідман уник продовження дії обмежень щодо нього, подавши до Люксембурґу арбітражну вимогу приблизно на 16 млрд USD, звинувативши цю державу в незаконному заморожуванні рахунків його інвестиційних холдингів. Водночас він домігся скасування частини санкцій у Суді ЄС, який 2024-го визнав докази Ради ЄС щодо його причетности до дій, які загрожували територіальній цілісності України, недостатніми.

Одразу ж після вилучення Усманова представники Люксембурґу заявили: якщо Франції пішли назустріч заради порятунку її громадянина, то й Фрідману можна пробачити його провини, щоб нівелювати загрозу для економіки їхньої держави.

Латвія, яка до останнього виступала проти вилучення Усманова та Фрідмана зі санкційного списку, зрештою погодилася на компроміс: санкції проти цих двох олігархів не продовжили, натомість обмеження щодо інших фігурантів списку ЄС зберіг іще на три роки.

ПЕСИМІСТИЧНІ ВИСНОВКИ

Однак виторгуване латвійцями не втішило тих, хто дійшов таких песимістичних висновків із приводу рішення Ради ЄС. Зокрема, економічний оглядач Василь Розтрьопа констатував, що «персональний санкційний зашморг на шиї російських еліт несподівано почав слабшати через кулуарні ігри європейських політиків».

> «У Брюсселя з'явилися всі важелі, щоб зрушити це питання з місця і закрити олігархічні лазівки»

Він також наголосив, що капітуляція перед Фрідманом та Усмановим деморалізує європейське суспільство й українських дипломатів, які роками збирали докази. Олігархи тепер бачать, що європейське правосуддя можна банально «перечекати» або закидати позовами.

Ще жорсткіше у своїх оцінках висловився Юрій Фельштинський, американський історик і політичний аналітик. Він назвав кулуарні домовленості Брюсселя проявом «відкритого й цинічного хабарництва на державному рівні». На його думку, послаблення лещат для «гаманців» російського режиму свідчить про руйнування всієї архітектури обмежень Заходу.

Водночас політична оглядачка Катерина Соляр стверджує, що «вимога одностайного рішення перетворює європейську політику на майданчик для торгівлі та шантажу». А політолог-міжнародник Роман Кот риторично запитав: «Що заважає Росії повторювати комбінацію з обміном затриманих на зняття санкцій з інших членів оточення Путіна чи його «гаманців»?

Своєю чергою політична оглядачка Тетяна Висоцька остерігається: «Якщо ця схема спрацює, вона створить небезпечний прецедент: персональні санкції, запроваджені за агресію проти України, перетворяться на «валюту» в суперечках і дискусіях, які безпосередньо України взагалі не стосуються, а «торгівля заручниками» може стати інструментом пом'якшення санкційного тиску».

«Це означало б не лише винагороду для РФ, а й винагороду за ув'язнення європейців», — сказав журналісту видання Politico один із високопоставлених європейських дипломатів.

ДАЛІ БУДЕ?

Побоювання політичних оглядачів підтверджує і опитування, яке провела Bloomberg серед російських мільярдерів і людей із їхнього найближчого оточення. Вони «вивчають досвід уникнення санкцій Усмановим і Фрідманом». За словами Сергія Гландіна, партнера московської юридичної фірми BGP Litigation, який спеціалізується на санкційному праві, ця справа може слугувати своєрідною інструкцією до дії. «Інвестиційний арбітраж може стати ефективним способом тиску на уряди з метою спонукання їх до перемовин або навіть вилучення зі списків, причому що більша сума позову, то швидше може відбуватися процес», — висновував він.

Британський фінансист Біл Браудер спрогнозував, що кожен російський олігарх, який потрапив під санкції, тепер почне співпрацювати з диктаторами по всьому світу, аби отримати важелі впливу для скасування обмежень. Іншими словами — замовляти захоплення заручників для обміну їх на свободу від санкцій. «Франція щойно відкрила здоровезну скриньку Пандори», — підкреслив фінансист.

> «Кожен російський олігарх тепер почне співпрацювати з диктаторами по всьому світу, аби отримати важелі впливу»

На цей виклик миттєво зреагував офіційний Київ, спробувавши перехопити ініціативу. Як розповіла Politico, Україна запропонувала Євросоюзу симетричний контрудар, здатний відновити репутацію Брюсселя. Владислав Власюк, радник президента України з питань санкційної політики, заявив, що замість вилучених зі списку ЄС має внести туди двох інших російських мільярдерів-важковаговиків, які досі не зазнали обмежень, — Володимира Лисіна та Володимира Потаніна.

Масштаби їхнього бізнесу безпосередньо працюють на воєнну економіку РФ, проте європейські столиці роками заплющували на це очі через власну промислову залежність. Зокрема, група NLMK, що належить Лисіну, управляє заводами в Бельгії, Франції, Італії та Данії, через що уряд у Брюсселі системно блокував обмеження проти нього. Відсутність санкцій проти Потаніна також пов'язують із залежністю європейських виробників від російського нікелю та паладію. Поки представники Лисіна традиційно виправдовуються в пресі заявами про «винятково цивільне призначення продукції» та «недобросовісну конкуренцію», українська сторона акцентує: тепер у Брюсселя з'явилися всі важелі, щоб зрушити це питання з місця і закрити олігархічні лазівки.

Зброя для власників паспортів РФ і РБ заборонена

■ Андрій Підкуймуха

Парламент Латвії ухвалив поправки до закону, якими остаточно заборонив видавати дозволи на зброю особам із подвійним громадянством — латвійським і російським або білоруським. Заборона поширюється і на дозволи для колекціонування зброї. Також ухвалений документ створює правове підґрунтя для анулювання вже чинних ліцензій у таких осіб.

Водночас перехідні положення визначають, що громадяни Латвії, країн Європейського союзу або Європейської економічної зони, які додатково мають паспорт РФ чи Республіки Білорусь (РБ), можуть легально користуватися зброєю за старими правилами лише до 1 грудня ц. р.

Крім того, парламент запровадив оновлені правила для спортсменів. Фізична особа віком від 21 року, яка щонайменше рік перебуває у стрілецькій організації та має мінімум другий спортивний розряд, зможе придбати й зберігати до 15 одиниць вогнепальної та пневматичної зброї великої потужности, не враховуючи змінних основних частин. Закон також прирівняв до вогнепальної газову та сигнальну зброю, яку за технічними характеристиками можна переробити для стрільби кулею або для викидання багатокомпонентного снаряда з каналу ствола.

Вадим Новинський

Зрадник Новинський став сербом

■ Василь Нетудихата

Вадим Новинський, колишній народний депутат України від «Опозиційного блоку», якого правоохоронці підозрюють у державній зраді, отримав громадянство Сербії.

Паспорт йому видали за прискореною процедурою. Документ підписав Джуро Мацут, прем'єр-міністр країни. Він використав положення закону, що дозволяє видавати сербський паспорт іноземцям в обхід звичайних процедур, якщо це відповідає «інтересам держави». Експерти нагадали, що від початку повномасштабного вторгнення Російської Федерації (РФ) до України Сербія за такою ж прискореною схемою надала громадянство кільком сотням росіян, багато з яких мають тісні зв'язки з режимом Путіна.

Вадим Новинський є проросійським політиком, бізнесменом і дияконом Української православної церкви Московського патріархату. Після початку повномасштабної війни склав повноваження народного депутата, а в січні 2025-го йому повідомили про підозру в державній зраді. У червні правоохоронці запідозрили політика в ухиленні від сплати податків на більш ніж 4,3 млрд грн. За даними слідства, він не задекларував прибутки від продажу акцій іноземних компаній на Кіпрі (понад 25 млрд грн). Крім того, навесні 2023 року українські суди заарештували активи олігарха на загальну суму, що перевищує 14 млрд грн. Серед них корпоративні права на 40 підприємств і десятки газових свердловин.

Тим часом у Сербії може з'явитися новий прем'єр-міністр. Аби поборотися за цю посаду, у відставку подав Александар Вучич, президент країни. Він уже оголосив про намір брати участь як пересічний громадянин у майбутніх парламентських виборах, що відбудуться 25 жовтня ц. р.

Сан-Педро-Сула

ДЕ МОЖУТЬ УБИТИ ЗА ТЕЛЕФОН

■ Олег Садовий

Деякі мегаполіси є вкрай небезпечними. Так, Сан-Педро-Сула в Гондурасі стабільно входить до першої трійки найнебезпечніших міст світу. За кількістю вбивств це 700-тисяче місто одне серед лідерів — 170 випадків на 100 тис. жителів щороку. Вдень там цілком безпечно, а от уночі краще носа на вулицю не висувати.

Акапулько в Мексиці насамперед відоме як чудовий курорт, у якому розкішний клімат, сервіс і вирує бурхливе нічне життя. Колись там доживали віку голівудські зірки, а поруч селилися солідні бізнесмени. Та все змінилося. Якщо раніше майже весь місцевий бізнес працював на туризм, то зараз новий тренд — інвестиції в банди, картелі та партії наркотиків.

Каракас, столиця Венесуели, багато років утримує позицію серед найнебезпечніших міст. Політична нестабільність, інфляція та криза влади створюють атмосферу беззаконня. Збройні напади та викрадення заради викупу стали буденністю.

Місто Порт-Морсбі в Папуа-Новій Гвінеї небезпечне через велику кількість насильницьких злочинів. Часто фіксують напади з ножами та вогнепальною зброєю.

Йоганнесбург у Південній Африці — найбільший економічний центр країни й водночас один із найкримінальніших. Високий рівень безробіття та соціальна нерівність призвели до спалаху збройних нападів і вуличних крадіжок. У місті всюди стоять ґрати на вікнах, а житлові комплекси охороняють.

Останнім часом деякі райони французького Ґренобля опинилися під контролем вуличних банд. Між ними часто виникають збройні сутички.

Неаполь в Італії — відома столиця мафії. Вуличні крадіжки, напади та шахрайство — частина міської реальности. Туристи мають бути особливо уважними в місцях скупчення людей.

Детройт (штат Мічиґан) наприкінці XX ст. на тлі закриття автомобільних заводів і економічної кризи зіштовхнувся з різким зростанням безробіття та бідности. Проблеми міста, що процвітало в 1950-х рр., почалися давно. Міське населення постійно скорочувалося — за останні 30 років від 1,8 млн до 700 тис. осіб, водночас щороку в місті фіксують понад 300 вбивств.

Ультраправі здобули «історичну перемогу» у Франції

Марін ле Пен та Жордан Барделла

■ Марко Стріха

На виборах до верхньої палати французького парламенту ультраправа партія «Національне об'єднання» вперше в історії отримала достатньо місць (14 місць із 348) для формування парламентської групи.

Після оголошення результатів Марін ле Пен, екслідер цієї політичної сили, яку підозрюють у зв'язках із Кремлем, заявила про «історичну перемогу» партії. А Жордан Барделла, теперішній лідер «Національного об'єднання», повідомив, що сформує парламентську групу разом зі своїм союзником — «Союзом правих за республіку», який отримав два місця в Сенаті Франції.

Крім того, уперше в історії на виборах до верхньої палати здобула місце ліворадикальна партія «Нескорена Франція». Однак, згідно з попередніми результатами, праві, центристи й ліві соціалісти все ж залишаться трьома основними політсилами в Сенаті Франції.

ДВІ ЗУСТРІЧІ ТРАМПА

Українське питання опинилося в ширшому контексті перемовин Вашинґтона та Пекіна

■ Мирослава Бзікадзе

Президент США протягом одного тижня провів зустрічі з двома лідерами, від яких значною мірою залежить подальший розвиток війни Російської Федерації (РФ) проти України. Він зустрівся у Нью-Йорку з Володимиром Зеленським, а потім прийняв у Вашинґтоні Сі Цзіньпіна.

Володимир Зеленський і Дональд Трамп

Сі Цзіньпін і Дональд Трамп

ЗУСТРІЧ У НЬЮ-ЙОРКУ

Напередодні зустрічі Трампа зі Сі Зеленський попросив американського президента використати вплив китайського лідера на Путіна. Президенти провели разом близько 40 хвилин у штаб-квартирі Організації Об'єднаних Націй (ООН). Це була їхня перша особиста зустріч після липня ц. р.

Одним із ключових питань стала можливість домовитися про припинення атак на енергетичні об'єкти України та РФ. За словами Зеленського, американська сторона запропонувала взаємне припинення таких ударів, а Київ висловив готовність розглянути цей формат.

Ішлося не лише про електростанції чи об'єкти газової інфраструктури. На тлі підготовки України до опалювального сезону питання захисту енергосистеми стало одним із центральних елементів дипломатичних контактів.

Паралельно Вашинґтон запропонував відновити роботу Чорноморського зернового коридору й повернутися до перемовного формату за участю України, США та РФ. Президент України заявив, що Київ готовий брати участь у тристоронніх перемовинах зі США та Росією, якщо вони будуть спрямовані на реальні кроки щодо припинення війни. Водночас Москва публічно дала зрозуміти, що для відновлення перемовин на високому рівні необхідні додаткові умови.

PATRIOT І ПІДГОТОВКА ДО ЗИМИ

Ще одним важливим пунктом перемовин Трампа і Зеленського стала протиповітряна оборона (ППО) України. Київ намагається отримати додаткові ракети-перехоплювачі Patriot перед зимою, коли Україна очікує на нові російські удари по енергетичній інфраструктурі.

Український лідер повідомив, що запропонував Вашинґтону механізм, за якого Україна могла б отримати ракети з американських запасів уже цієї зими, а згодом компенсувати їх постачаннями перехоплювачів, які Німеччина планує передати Україні у 2027—2028 рр. За його інформацією, американська сторона не відкинула цю пропозицію, однак остаточного рішення ще немає. Також обговорювали можливість майбутнього виробництва Patriot за ліцензією в Україні.

Окремого значення зустріч Трампа і Зеленського набула через запланований візит Сі Цзіньпіна до Вашинґтона. Український президент відмітив, що особисто попросив главу Білого дому порушити перед китайським лідером питання впливу Пекіна на Росію. За його словами, Україна очікувала від США спроби переконати Сі використати стосунки з Путіним для сприяння припиненню війни.

Однак після перемовин Трампа зі Сі Зеленський сказав, що наразі не отримав від американської сторони інформації про те, чи обговорювалося це питання і якою була позиція китайського глави. Саме тому зустріч очільників США та Китайською Народної Республіки (КНР) виявилася важливою для України навіть без її безпосередньої участи.

ЗУСТРІЧ У ВАШИНҐТОНІ

Сі Цзіньпін прибув до США з державним візитом. Дональд Трамп особисто зустрів його на авіабазі Ендрюс. Потому в Білому домі відбулася офіційна церемонія зустрічі, після якої американський і китайський лідери провели перемовини.

Це був перший державний візит Сі до США більш ніж за десять років. Востаннє китайський голова приїжджав до Вашинґтона з державним візитом 2015-го. Основна частина цьогорічних перемовин стосувалася двосторонніх відносин США і КНР.

На порядку денному були торгівля, тарифи, постачання рідкісноземельних металів, технологічні обмеження, штучний інтелект і питання безпеки. Окремим блоком залишалася ситуація навколо Тайваню. Пекін наполягає на своїй позиції щодо Тайбея, тоді як Вашинґтон зберігає військові та політичні зв'язки з островом.

Серед міжнародних тем також фігурувала ситуація на Близькому Сході та роль Китаю у відносинах з Іраном.

Одним із практичних результатів перемовин стало продовження торговельного перемир'я між США та КНР. За даними Reuters, термін його дії продовжили ще на два місяці. Це дало сторонам додатковий час для переговорів щодо тарифів, китайських закупівель американської продукції, рідкісноземельних ресурсів і технологічних обмежень.

Водночас під час зустрічі не було оголошено про нову масштабну торговельну угоду. Reuters охарактеризував підсумок саміту як дипломатичне зближення без великих публічних проривів щодо найсуперечливіших питань.

Білий дім, зі свого боку, назвав перемовини продуктивними. У заяві адміністрації Трампа йдеться про домовленості та подальше просування економічних інтересів США.

ЩО З ТОГО УКРАЇНІ

Для Києва принциповим питанням залишається позиція КНР щодо війни. Пекін підтримує політичні й економічні стосунки з Москвою, водночас китайська влада заявляє про необхідність політичного врегулювання конфлікту. Саме тому Україна прагне залучити КНР до дипломатичних зусиль, розраховуючи на його можливості впливати на російське керівництво.

Зустріч Трампа і Сі стала для Києва можливістю донести це питання через Вашинґтон. Однак публічної інформації про те, що саме Трамп і Сі домовилися робити щодо РФ та України, ще недостатньо.

Дві зустрічі Трампа впродовж одного тижня фактично сформували кілька паралельних дипломатичних напрямів. Перший — перемовини США, України та РФ щодо можливого припинення війни. Другий — спроба залучити КНР до впливу на РФ. Третій — забезпечення України засобами ППО напередодні зими. Питання Patriot залишається одним із ключових для української сторони.

Четвертий — ширший американсько-китайський діалог. Для Вашинґтона перемовини зі Сі стосуються не лише України, а й торговельних зв'язків, технологічної конкуренції, штучного інтелекту, Тайваню та глобальної безпеки.

Таким чином, зустрічі Трампа із Зеленським та Сі Цзіньпіном опинилися в одному дипломатичному ланцюгу, хоча їхні безпосередні цілі були різними. Київ намагається домогтися конкретних кроків для припинення російських атак і отримати додаткові оборонні можливості, тоді як Вашинґтон паралельно веде перемовини з Пекіном щодо значно ширшого кола питань.

Чи приведуть ці контакти до реального припинення бойових дій, залежатиме передусім від подальших перемовин США, України та РФ, а також від того, наскільки Китай буде готовий використовувати свої відносини з Москвою для дипломатичного впливу на Кремль.

ПРЯМА МОВА

Володимир Зеленський, президент України:
— Під час зустрічі у Нью-Йорку Дональд Трамп не підіймав питання одностороннього припинення вогню. Сьогодні не звучало жодних прохань, щоб Україна зупинила удари в односторонньому порядку. Навпаки, ми говоримо: а що ми можемо зробити з цією ситуацією? Ми говоримо про енергетичне перемир'я, принаймні якщо вже не можемо зараз змусити Путіна закінчити війну. Я озвучив главі Білого дому свою думку, що Путін буде розказувати всім про закінчення війни, проте щойно в РФ закінчаться так звані вибори, будуть атаки. Зараз США мають важелі, щоб натиснути на Росію і примусити хоча б до енергетичного перемир'я, зокрема, ідеться про закон, ініційований Ліндсі Гремом, що дає можливість Сполученим Штатам посилити санкційний тиск на РФ.

УКРАЇНА — В ЕПІЦЕНТРІ

Кажучи «Москва» чи «Тегеран», на увазі мають Київ

■ Євген Клен

Двопартійна група з 14 сенаторів звернулася до Дональда Трампа з пропозицією відкликати запрошення російському диктатору на саміт G20, який відбудеться в Маямі в грудні ц. р.

«Путін несе одноосібну відповідальність за розв'язання Російською Федерацією (РФ) повномасштабної агресивної війни проти України. Його участь у саміті G20 у США викликає серйозні занепокоєння щодо легітимізації та нормалізації уряду, який продовжує щодня атакувати цивільні об'єкти в Україні», — йдеться в документі. Сенатори зазначили, що володар Кремля, міністр фінансів РФ Антон Силуанов та інші члени російської делегації перебувають під санкціями Сполучених Штатів через дії, що вважаються загрозою національній безпеці. На думку політиків, відсутність міжнародної ізоляції може зменшувати для Путіна мотивацію погоджуватися на припинення вогню з Україною.

США ТА РФ

Дмитро Биков, старший солдат Збройних сил України й виконавчий директор української громадської організації «Інститут геополітичного виміру», стверджує, що американський лідер наразі не має достатніх важелів, аби змусити Путіна припинити гарячу фазу війни до зими. За його словами, українські військові скептично оцінюють теперішні зусилля Трампа щодо завершення війни та не визнають їх такими, які невдовзі можна реалізувати.

Одним із головних засобів тиску на РФ військовослужбовець назвав санкції. Однак, так виглядає, Трамп не використовує цей економічний важіль через ситуацію на нафтовому ринку. «Він не застосовує їх, бо не може вплинути на ціни на нафту. Оскільки ціни на нафту ростуть, це призводить до того, що просідає економіка всіх країн світу, зокрема, Сполучених Штатів», — сказав Биков.

Окремо захисник України згадав закон Ліндсі Ґрема, що передбачає можливість посилення санкційного тиску, однак глава Білого дому наразі побоюється використовувати цей інструмент, оскільки його позиція також може бути пов'язана з необхідністю зберігати підтримку виборців напередодні виборів.

Проте Україна все ж надала Білому дому та Конґресу перелік російських компаній, кораблів і фізичних осіб, щодо яких вона хотіла б запровадити санкції США відповідно до нового закону, підписаного президентом Дональдом Трампом. Денис Сеник, тимчасовий повірений у справах України в Сполучених Штатах, заявив, що першочергову увагу необхідно приділити кільком російським компаніям, які виробляють компоненти для російського аналога системи супутникового інтернету Starlink. Важливо, що основна компанія, яка займається розгортанням мережі, уже перебуває під санкціями США, проте виробники компонентів для неї — ні.

За словами дипломата, якщо РФ удасться завершити формування супутникової групи для свого проєкту, вона зможе на власний розсуд завдавати ударів по Україні, використовуючи дані в режимі реального часу. Це може мати катастрофічні наслідки, особливо напередодні зими. Крім того, Україна хотіла б отримати доступ до послуг Starlink на території РФ, аби мати можливість завдавати ударів по тамтешніх цілях. Україна також пропонує вжити жорстких заходів щодо кораблів, які, ймовірно, входять до складу російського тіньового флоту і їх використовують для обходу обмежень на продаж нафти.

До 18 жовтня ц. р. адміністрація президента Трампа має ухвалити рішення про те, які саме російські структури підпадатимуть (і чи потраплять взагалі) під санкції відповідно до закону, автором якого є Ґрем.

Своєю чергою Пентаґон законтрактував майже всі 400 млн USD допомоги, виділених Конґресом для України. Сенатор Кріс Кунс, демократ від штату Делавер, розповів журналістам The Washington Sun, що, за його інформацією, були розподілені 99,8 % коштів. «Те, що вони нарешті це роблять, свідчить про все, що потрібно знати про ці стосунки. Вони не інформують нас вчасно. Вони не дотримуються закону, тож наше партнерство переживає складні часи», — зауважив політик.

Розподіл коштів відбувся останнього дня, що передував закінченню фінансового року. Міністерство війни виділило 200 млн USD на озброєння, боєприпаси та вибухові речовини, 99,9 млн USD на транспортні засоби, запасні частини та обладнання, а також 100 млн USD на послуги, як-от транспортування військової техніки.

США Й ІРАН

Минулого тижня Дональд Трамп відзначав, що США зараз цілком контролюють рух кораблів Ормузькою протокою. «У нас повний контроль», — запевнив він і додав, що іранська сторона зберігає незначні можливості для того, щоби втручатися в ситуацію. Проте, на думку президента, навіть це може бути проблемою, адже судновласники найчастіше не хочуть іти на ризики при перетині протоки.

А ще господар Овального кабінету знову заявив, що на здорожчання дизелю у світі впливають українські атаки на російські нафтопереробні заводи (НПЗ). «На ринок дизельного палива відчутніше впливає не Близький Схід, а те, що відбувається в РФ. Ці дизельні НПЗ виводять із ладу з доволі тривожною швидкістю. Якби цього не сталося, у нас не було б проблем із дизельним паливом. Те, що відбувається між Росією та Україною є справді найбільшою проблемою з дизелем», — наголосив він.

На жаль, нові перемовини американської та іранської делегацій знову виявилися невдалими. Тож іранцям наказали негайно покинути територію Сполучених Штатів. Це сталося під час Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй (ООН) у Нью-Йорку. Axios указує, що в Білому домі сподівалися, що в перемовинах удасться досягнути прогресу. Однак урешті-решт стало зрозуміло, що переговори зайшли в глухий кут.

Тоді за наказом державного секретаря Марка Рубіо місія США при ООН повідомила іранській місії при ООН, що делегація Аббаса Аракчі, міністра закордонних справ Ірану, має негайно виїхати з Нью-Йорка. Відтак іранська делегація вирушила на летовище, де сіла на рейс до Дохи, столиці Катару.

За інформацією регіональних джерел, катарські посередники продовжать перемовини з обома сторонами про запропонований компроміс. Після виходу публікації Axios у постійному представництві Ірану при ООН виступили із заявою, що делегація покинула Нью-Йорк відповідно до початкового графіка.

Марко Рубіо

ДО СЛОВА

Республіка Польща (РП) готова платити по 15 тис. USD на рік за кожного американського солдата в країні, щоб заснувати військову базу Сполучених Штатів. Про це заявив Павел Залевський, заступник міністра оборони РП. «Ми пропонуємо особливі умови для американських військових. Ми покриємо витрати на інфраструктуру. Ми також покриємо витрати на кожного американського солдата, який перебуває в Польщі», — запевнив він. На запитання журналістів, звідки Варшава візьме гроші на це, урядовець відповів, що це відшкодують польські платники податків. За його словами, крім виплат за військових, РП пропонує покривати витрати на будівництво інфраструктури для американської військової бази. Залевський також повідомив, що наразі перемовини між РП і США сконцентровані на плані будівництва військової бази. Зокрема, сторони обговорюють варіанти чисельності американських підрозділів, а також де їх розмістити.

ТРАМП СТВОРИВ ВЛАСНЕ ТЕЛЕБАЧЕННЯ

Президент США вирішив обійтися без традиційних ЗМІ

■ Мирослава Бзікадзе

Після того як адміністрація Дональда Трампа заборонила трьом великим американським медіа працювати на території Білого дому, в етер вийшов цілодобовий стримінговий канал Trump TV. На тлі конфлікту з пресою традиційний телевізійний пул президентських заходів фактично припинив роботу, тож адміністрація запропонувала альтернативу.

КОНФЛІКТ ІЗ ПРЕСОЮ

Новий проєкт з'явився в момент різкого загострення стосунків між адміністрацією президента Трампа й американськими засобами масової інформації (ЗМІ). Напередодні американський лідер заборонив доступ до Білого дому CNN, MS NOW і Politico. Він звинуватив ці медіа в поширенні неправдивої та негативної інформації про нього та його адміністрацію. Представники цих ЗМІ подали позов проти господаря Овального кабінету, заявивши, що таке рішення порушує їхні конституційні права. Та воно мало ще один наслідок.

CNN входив до телевізійного пулу, що забезпечує спільну відеотрансляцію заходів за участю президента. Після того як CNN усунули від виконання своєї ролі, інші великі телеканали: ABC, CBS, Fox News і NBC — також зупинили участь у телевізійному висвітленні президентських заходів. Таким чином, традиційний механізм поширення відео з президентських заходів опинився в безпрецедентній ситуації. І тоді Білий дім увімкнув Trump TV.

Попри назву це не традиційний телеканал. На ньому немає постійних ведучих, класичної новинної студії, новинної стрічки чи звичної для телебачення редакційної структури. Фактично це цілодобовий

> «Це цілодобовий стримінг, у якому транслюють виступи Трампа, записи його заходів, заяви адміністрації і прямі етери»

стримінг, у якому транслюють виступи Трампа, записи його попередніх заходів, заяви адміністрації і окремі прямі етери.

Перші години роботи каналу значною мірою складалися із записів. Серед іншого, транслювали виступ Трампа на горі Рашмор 3 липня 2026 року, потім — кадри з його інавгурації та інших публічних заходів.

Кеален Дорр, представник Білого дому з питань цифрової стратегії, описав концепцію як цілодобову трансляцію «найкращих моментів» адміністрації без традиційного медійного посередництва.

ЧОМУ ЦЕ СТАЛОСЯ САМЕ ЗАРАЗ

Запуск Trump TV збігся в часі не просто з конфліктом Трампа із журналістами, а з фактичним зникненням традиційного телевізійного пулу Білого дому. Той існує для того, щоб одна камера або одна фільмувальна група могла забезпечити відео з президентського заходу для великої кількості ЗМІ. Це особливо важливо під час поїздок президента, закритих заходів або ситуацій, коли всі телеканали фізично не можуть перебувати на одному місці.

Після конфлікту з CNN цей механізм поставили на павзу. У результаті виникла незвична ситуація: президент США продовжує виступати та проводити заходи, але великі телеканали відмовилися забезпечувати спільне телевізійне відеопокриття президентських подій.

Тепер Білий дім фактично сам вирішує, що показувати і в якій послідовності. Це дає адміністрації повний контроль над власною відеопродукцією. Саме тому новий канал поки більше нагадує офіційний відеопотік адміністрації, ніж незалежний новинний телеканал. Аналізуючи перші трансляції, портал Axios зазначив, що Trump TV більше схожий на цілодобову добірку президентських виступів, ніж на традиційну новинну мережу.

Поки що масштаб авдиторії Trump TV не можна порівнювати з великими американськими телеканалами. За даними Axios, протягом першої години трансляцію одночасно дивилося близько 8,5 тис. людей. Наступного дня кількість глядачів становила приблизно 1,2 тис.

> «Федеральний суддя Тім Келлі зобов'язав адміністрацію відновити доступ журналістів до Білого дому»

Це свідчить про те, що на старті Trump TV залишається нішевим цифровим продуктом.

Водночас його значення може полягати не стільки в кількості одночасних глядачів, скільки в самій моделі комунікації. Білий дім уже не обов'язково має чекати, поки телеканал вирішить, який фрагмент виступу президента показати. Адміністрація може сама транслювати повний захід, а потім поширювати окремі фрагменти через соціальні мережі й інші власні платформи.

А МЕЛАНІЯ — ПРОТИ

Натомість Офіс першої леді США, схвалив акредитацію журналістів CNN і Politico на її захід у Нью-Йорку, який відбувся 22 вересня на полях Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй (ООН). Захід був присвячений розширенню міжнародної коаліції Меланії Трамп Fostering the Future Together, яка займається питаннями добробуту дітей, освіти та використання технологій.

Після зустрічі офіційний сайт Білого дому повідомив про розширення коаліції до 57 країн та нові партнерства з технологічними компаніями. За даними CNN, акредитацію його журналістки Бетсі Кляйн Офіс першої леді схвалив наступного дня після того, як набрала чинности заборона на доступ CNN, MS NOW і Politico до Білого дому. CNN зазначив, що Меланія Трамп знала про обмеження, а рішення щодо допуску журналістів на її захід ухвалював безпосередньо її офіс. А «опальні журналісти» змогли висвітлювати перебування Трампа в Нью-Йорку під час Генеральної Асамблеї ООН завдяки акредитаціям, виданим самою ООН. Бо вони не залежать від дозволів Білого дому.

НОВА ТЕНДЕНЦІЯ

Тим часом конфлікт уже перейшов у судову площину. Федеральний суддя Тім Келлі постановив тимчасово зупинити заборону та зобов'язав адміністрацію відновити доступ журналістів цих ЗМІ до Білого дому. Суд дійшов попереднього висновку, що дії адміністрації, імовірно, порушили конституційні права журналістів. Після цього Білий дім оголосив про відновлення доступу. Тож Trump TV традиційні медіа не скасував. А CNN, MS NOW та Politico продовжують працювати, а їхній конфлікт із Білим домом тепер розглядають суди.

Президенти США давно використовують альтернативні канали комунікації. Раніше це були радіо, телевізійні звернення, офіційні сайти, а згодом соціальні мережі. Та Трамп пішов далі — його адміністрація створила постійний відеоканал, що дозволяє напряму поширювати президентський контент.

До того ж Трамп уже має досвід роботи з медіаплатформами поза традиційними ЗМІ. Його медіакомпанія Trump Media володіє платформою Truth+, яка також пропонує користувачам цілодобові відеотрансляції та контент за запитом. Водночас Truth+ є комерційним сервісом, тоді як Trump TV — офіційним каналом Білого дому.

Запуск Trump TV демонструє ширшу тенденцію: політики дедалі частіше намагаються говорити з виборцями безпосередньо, минаючи традиційні редакції. Для Трампа ця модель особливо важлива через його багаторічний конфлікт із частиною американської преси. Тепер Білий дім може не лише проводити брифінги та виступи, а й самостійно формувати відеопотік — від вибору події до способу її подачі.

Американська армія готує воєнне захоплення Куби

■ CBS

Армія США перевіряє готовність низки резервних підрозділів до можливого залучення у зоні відповідальности Південного командування, що охоплює Центральну й Південну Америку та Карибський басейн. CBS News зазначає, що мова йде про військове планування, пов'язане з можливими діями проти Куби.

Вулиця в Гавані з виглядом на будівлю Національного Капітолія на задньому плані

Внутрішнє повідомлення штабу Армійського резерву США, яке отримали журналісти, містить запит до підпорядкованих командувань щодо доступности шести типів підрозділів. Потенційно вони можуть знадобитися протягом 90—120 днів.

Серед підрозділів, готовність яких перевіряють, — батальйон бойового матеріально-технічного забезпечення, інженерний батальйон та експедиційне командування забезпечення. Вони відповідають за логістику, транспорт, ремонт, постачання, пальне та координацію операцій.

Також у документі згадані медична бригада, що координує роботу медичних підрозділів, новітній хірургічний підрозділ для надання невідкладної допомоги та проведення операцій поблизу місця бойових дій, а також бригада військової поліції. Остання зазвичай відповідає за безпеку, утримання затриманих та інші правоохоронні завдання.

Документ не містить наказів про розгортання військ і не визначає ані їхню кількість, ані можливе місце скерування чи конкретну операцію. Водночас кілька американських посадовців підтвердили, що запит є частиною теперішнього військового планування щодо Куби.

За даними CBS News, раніше американські військові проводили розвідувальні операції на морському дні та підходах до Куби. Окремі підрозділи американських Військово-повітряних сил перевели у стан підвищеної готовности й доручили їм заздалегідь підготувати особовий склад до можливого розгортання.

Журналісти нагадали, що в травні ц. р. американська розвідка оцінювала, як Куба може відреагувати на можливі воєнні дії США. В адміністрації Трампа тоді звинувачували Гавану у зміцненні зв'язків із Росією, Китаєм та Іраном.

У липні журналісти інформували, що американські військові розглядали різні варіанти можливих дій щодо Куби, зокрема десантну операцію за участю тисяч військовослужбовців. Водночас американські посадовці наголошували, що сам факт таких обговорень не означає ухвалення рішення про проведення операції.

Після повернення до Білого дому Трамп заявив про намір посилити роль США в Західній півкулі. В адміністрації цей підхід називали «доктриною Донроу» — варіацією доктрини Монро, спрямованої на обмеження впливу іноземних суперників у регіоні.

А під час виступу на цьогорічній Генеральній Асамблеї (ГА) Організації Об'єднаних Націй (ООН) Трамп сказав, що його адміністрація домагається «фундаментальних змін» на Кубі, та спрогнозував падіння комуністичного уряду. Під час цього виступу кубинська делегація покинула залу. Глава Білого дому також оголосив, що держсекретар Марко Рубіо веде «глибокі перемовини» з Гаваною, і додав, що США не дозволять іноземним супротивникам посилювати свої позиції «на нашому власному порозі».

БЕЛЬГІЯ ПЕРЕГЛЯДАЄ ВІДНОСИНИ ЗІ США

■ Financial Times

Міністерство закордонних справ (МЗС) Бельгії попередило, що США вже «не є надійним союзником», і розробило стратегію «калібрування» взаємодії з Вашинґтоном, аби захистити інтереси своєї країни. Про це пише Financial Times.

Бельгійське зовнішньополітичне відомство закликало провести ґрунтовний перегляд стосунків між Європейським Союзом (ЄС), Бельгією та Сполученими Штатами. Дипломати зазначили, що теперішні процеси у США можуть поставити під загрозу низку важливих інтересів Бельгії і ЄС. Однак Брюссель уважає, що взаємодіяти з теперішньою адміністрацією Сполучених Штатів необхідно. Треба встановлювати контакти з керівництвом республіканських і демократичних штатів і мерами великих міст. Документ також закликає підтримувати діалог із демократичною опозицією, взаємодіяти з Конґресом і виявляти нові покоління надпартійних еліт, які могли б відігравати важливу роль у майбутній Америці.

Серед основних напрямів взаємодії Бельгія визначила економічні стосунки, військові витрати, міграцію, а також боротьбу з наркотрафіком та організованою злочинністю. У документі наголошується на необхідності диверсифікувати партнерства. Зокрема, бельгійське МЗС застерегло, що посилення економічної взаємодії зі США може збільшити вразливість країни до нових торговельних обмежень. Щодо оборони відомство відмітило, що закупівлі американської зброї позитивно сприймає адміністрація Трампа, та Бельгії варто більше купувати європейської військової техніки.

Найперспективнішим напрямом співпраці з Вашинґтоном бельгійське МЗС указало боротьбу з наркотрафіком, організованою злочинністю та тероризмом. Водночас у відомстві висловили застереження щодо американського підходу до боротьби з наркоторгівлею, кібернагляду, криптовалют і протидії тероризму. У документі окремо мовиться про ризик смертних вироків у Сполучених Штатах унаслідок обміну інформацією та екстрадиції.

Представник бельгійського МЗС назвав документ внутрішнім робочим матеріалом і підкреслив, що його зміст не слід розглядати як узгоджену політичну стратегію. За його словами, відомство регулярно оцінює міжнародні події та їхній вплив на країну і стосунки зі союзниками. В МЗС додали, що трансатлантичні відносини змінюються, тож країні необхідно враховувати це, захищаючи власні інтереси й готуючись до майбутнього.

Відкриють дві нові військові бази в Ґренландії

■ Reuters

Сполучені Штати розширять свою військову присутність у Ґренландії і отримають два об'єкти поблизу стратегічно важливих районів острова. Один із них розташований на місці американської бази часів холодної війни, яку закрили ще в 1950-х рр., інформує Reuters.

Местерсвіґ має ґрунтову злітну смугу, придатну для військово-транспортних літаків

За словами співрозмовників агенції, ідеться про Нарсарсуак, у якому залишилося лише кілька десятків жителів після того, як США закрили там базу Блуї-Вест-Ван. Другий об'єкт — військовий форпост Местерсвіґ, який нині використовує данський спецпідрозділ «Сіріус» для патрулювання зі собаками.

На полях ГА ООН у Нью-Йорку Данія, Ґренландія та США уклали нову угоду. Данці наголосили, що угода передає контроль над безпекою Арктики під нагляд НАТО, але не залишає це питання винятково на розсуд Вашинґтона й Копенгаґена.

Ця угода стала результатом тривалого тиску з боку Трампа. Раніше він не раз відмовлявся заперечити можливість застосування військової чи економічної сили задля отримання контролю над Ґренландією. Під час холодної війни США тримали в Ґренландії 17 військових об'єктів і більше ніж 10 тис. військовослужбовців. Нині там залишається лише база Пітуфік, де служать близько 150 американських військових.

У ЧИКАҐО ВІДБУЛОСЯ НАГОРОДЖЕННЯ ОРДЕНОМ СВЯТОГО ПАНТЕЛЕЙМОНА

Закордонна рада США відзначила медиків, волонтерів та гуманітарні організації за вагомий внесок у допомогу Україні

У Чикаґо (штат Іллінойс) 26 вересня ц. р. Закордонна рада США ордена святого Пантелеймона провела щорічну церемонію нагородження, що об'єднала представників медичної та гуманітарної спільнот, дипломатичного корпусу, духовенства, української діаспори й американських друзів України.

Цьогорічна подія стала першою церемонією нагородження Закордонної ради США, проведеною в Чикаґо. Її метою було не лише відзначити визначних людей та організації, а й розповісти про тих, хто впродовж років війни перетворює професійні знання, співчуття та солідарність на конкретну допомогу Україні.

Особливим гостем вечора та головним промовцем став Іван Гевко, генеральний секретар і головний виконавчий директор Rotary International і The Rotary Foundation. Він говорив про Україну, масштаб руйнувань, спричинених війною, та роль міжнародної спільноти в підтримці й майбутній відбудові країни.

До учасників церемонії також звернувся Костянтин Ворона, генеральний консул України в Чикаґо. Під час прийому до гостей заходу приєднався Денні Девіс, конґресмен США.

Вечір розпочався з виконання державних гімнів США й України та хвилини мовчання на вшанування пам'яті полеглих унаслідок війни, зокрема, лікарів, медичних сестер, парамедиків, бойових медиків та інших працівників охорони здоров'я, які віддали життя, рятуючи інших.

Особливого духовного значення церемонії надали молитва й благословення та присутність мощей святого Пантелеймона — лікаря і цілителя, ім'я якого носить орден.

Цього року орденом святого Пантелеймона було відзначено трьох лавреатів. Едвард Ма, засновник Ed's Friends Ukraine, має особливий багаторічний зв'язок з Україною, який розпочався ще під час його служби волонтером Peace Corps. Після повномасштабного російського вторгнення він перетворив цей зв'язок на масштабну гуманітарну діяльність, об'єднуючи американських лікарів, хірургів і волонтерів, організовуючи медичні місії та забезпечуючи українські лікарні медичною допомогою та автомобілями швидкої допомоги. Його робота стала прикладом справжнього партнерства — коли лікарі працюють поруч із лікарями, діляться досвідом та разом рятують українських військових і цивільних.

Іван Гевко під час головної промови вечора

Костянтин Ворона звертається до гостей церемонії

Присутність мощей святого Пантелеймона надала вечору особливого символічного значення

Едвард Ма отримує відзнаку лавреата ордена святого Пантелеймона

Другим лавреатом стала організація Revived Soldiers Ukraine, яку очолює Ірина Ващук-Дісіпіо. Організація багато років допомагає українським захисникам пройти складний шлях від лікування тяжких поранень до реконструктивної хірургії, протезування, реабілітації та повернення до повноцінного життя.

Третя лавреатка — Кеті Лешкашелі, кандидатуру якої висунула Закордонна рада ордена святого Пантелеймона в Грузії. Її участь у церемонії підкреслила міжнародний характер ордена та розвиток мережі закордонних рад, об'єднаних спільними цінностями служіння людині.

Окремою частиною церемонії було вручення Certificate of Merit — відзнак Закордонної ради США людям та організаціям, чия професійна, медична і гуманітарна діяльність має важливе значення для України.

Індивідуальними відзнаками були нагороджені Dr. Stuart Seiff, Dr. Jorge Corona, Dr. Steve Orten, Dr. Chandra Hassan, Dr. James Y. Suen, Dr. Michael A. Samotowka, Dr. Yevhen Pavelko та Dr. Mark Hnatiuk.

Certificate of Merit також отримали чотири організації: Leleka Foundation, Ukrainian Medical Association of North America (UMANA), Ukrainian Heroes Fund та Protez Foundation.

Leleka Foundation була відзначена за надзвичайну гуманітарну діяльність і тривалу підтримку України. Організацію на церемонії представляла Світлана Костильова.

UMANA нагородили за багаторічне об'єднання українських і північноамериканських медиків та за мобілізацію професійної експертизи, гуманітарної допомоги, освіти й підтримку української системи охорони здоров'я під час війни. Відзнаку від імені організації прийняла її президент Олена Ґордон.

Ukrainian Heroes Fund відзначили за гуманітарне служіння та постійну підтримку України, а Protez Foundation — за допомогу українцям, які внаслідок війни втратили кінцівки, у протезуванні, реабілітації та поверненні до незалежного життя.

Тетяна Тимків, президент Закордонної ради США, наголосила, що місія ордена полягає не лише у визнанні видатних людей та організацій, а й у тому, щоб розповідати їхні історії ширшій громадськості. «Коли люди бачать, що роблять лікарі, волонтери, гуманітарні організації та громадські лідери для України, визнання може стати натхненням, а натхнення — привести до нових партнерств і нових дій», — зазначила вона.

Церемонія в Чикаґо ще раз засвідчила, що допомога Україні не має кордонів. Американські й українські медики, волонтери, благодійні організації, духовенство, дипломатичні представники й українська громада можуть діяти по-різному, але їх об'єднує спільна мета — рятувати життя, підтримувати людей і зміцнювати Україну.

Закордонна рада США ордена святого Пантелеймона продовжує свою роботу та запрошує до висунення кандидатів на наступний цикл нагородження. Номінації на 2027 рік прийматимуть із 1 грудня 2026-го до 30 січня 2027 року.

Світлини Sestra Production Agency були надані Закордонною радою США ордена святого Пантелеймона.

Пресслужба ордена святого Пантелеймона

ДИПЛОМАТІЯ СПРАВЕДЛИВОСТИ

■ Олег Садовий

У Нью-Йорку відбулася 81-ша сесія Генеральної Асамблеї (ГА) Організації Об'єднаних Націй (ООН). Цього року форум об'єднав представників усіх 193 держав-членів організації, а в засіданнях особисто взяли участь близько 130 глав держав та урядів. Україна була в ключових питаннях міжнародного порядку денного.

У складі делегації Світового конґресу українців (СКУ) на ГА працювали: Павло Ґрод, президент СКУ; Андрій Футей, віцепрезидент СКУ; Микола-Мирослав Петрецький, віцепрезидент у Східній Європі; Квітка Семенишин, представниця ради директорів, інші представники проводу. Також долучилися й представниці Світової федерації українських жіночих організацій.

Президент СКУ зробив дві вагомі заяви — щодо нелегітимних виборів у Російської Федерації (РФ) і трагедії в окупованих Олешках, привертаючи увагу світової спільноти до злочинів агресора.

Про реальні важелі впливу української дипломатії, стан міжнародної системи безпеки та роль країн Східної Європи розмірковує віцепрезидент СКУ у Східній Європі. «Попри те, що рішення ГА ООН не мають прямого механізму примусового виконання, відмова від участи в цьому форумі була б фатальною помилкою, — зауважив Микола-Мирослав Петрецький. — Ми стали жертвами теперішньої неспроможности повоєнної системи міжнародних відносин, тому наш обов'язок якнайшвидше її відновити стає ще нагальнішим. Бо альтернативою відновленню такої системи, у центрі якої стоїть ООН та її інституції, був би «закон джунглів». А відсутність функціональної системи міжнародного права матиме для наших країн набагато драматичніші наслідки, ніж її теперішнє нефункціонування».

Віцепрезидент також наголосив на Кримській платформі — міжнародному координаційному механізмі, спрямованому на деокупацію півострова. Головні саміти платформи тепер відбуваються безпосередньо у штаб-квартирі ООН у Нью-Йорку. «Ядро прихильників України залишається потужним і впливовим на глобальному рівні, — зазначив він. — Аргументи України та лобістські зусилля її друзів зрештою створять необхідний тиск для формування дипломатичного рішення. Але воно не може виникнути з мовчання та бездіяльности».

Водночас у світі спостерігається різне трактування поняття «мир». Більшість лідерів наголошує на необхідності справедливого й тривалого миру, що забезпечить захист країни-жертви від агресії та унеможливить її повторення. Саме такі підходи переконливо прозвучали, зокрема, у виступах президентів Фінляндії, Франції та Румунії, а також прем'єр-міністра Канади.

Лунають і поодинокі заклики до якнайшвидшого припинення війни незалежно від умов, що може створювати хибну еквівалентність між агресором і жертвою. «Занепокоєння та нетерпіння дедалі посилюються. Завдання України та СКУ — підкреслювати руйнівні наслідки миру, який заохочує агресора, — переконаний Петрецький. — Водночас прямих натяків чи тиску на Україну з вимогами піти на неприйнятні компроміси в Нью-Йорку я не відчув».

Він також відмітив, що хоча події на Близькому Сході спершу відвернули увагу від України, та тепер обидва конфлікти сприймаються міжнародною спільнотою як взаємопов'язані елементи глобальної кризи, що потребують термінового політико-дипломатичного втручання.

Окрему увагу віцепрезидент СКУ вділив позиції країн Центрально-Східної Європи, зокрема, Румунії, Польщі та країн Балтії. Саме держави східного флангу НАТО і Європейського Союзу найкраще усвідомлюють загрози російського реваншизму та протидіють поширенню настроїв «втоми від війни».

За підсумками роботи делегації в Нью-Йорку СКУ здійснить детальний аналіз досягнутих домовленостей для подальшого розгортання нових міжнародних ініціатив на захист України.

23-й Вашинґтонський український фестиваль

■ Софія Калина

У Сілвер-Спрінґу (штат Меріленд) провели 23-й Washington Ukrainian Festival, що об'єднав українську культуру, музику, гастрономію та благодійні ініціативи. Триденний фестиваль, який відбувався на території українського православного собору Святого Андрія, відвідало більше як 10 тис. людей, а частину зібраних коштів організатори спрямували на гуманітарну допомогу Україні.

Цьогорічними гедлайнерами фестивалю стали переможці «Євробачення-2022» Kalush Orchestra й український виконавець Kozak Siromaha. На сцені також виступили скрипалька Іннеса, гурт Gerdan, Melichenko Family Trio, Оксана Ковч, Юлія Недужко, Марина Каповська, Аліна Стовбун, Liliia Koreba, ансамбль Ukraina Dancers та інші українські артисти й творчі колективи.

Однією з новинок фестивалю була експозиція 70 українських рушників, створених від середини XIX ст. до сьогодення. Відвідувачі також побачили виставку «Паперовий шлях душі» білоруської мисткині Ольги Палуніс, присвячену пам'яті відомої української художниці Дарії Альошкіної та мистецтву української витинанки.

Упродовж трьох днів працював великий український ярмарок із десятками продавців, де були представлені вишиванки, кераміка, ювелірні вироби, петриківський розпис, картини, вироби ручної роботи та сувеніри з України.

У фестивалі взяли участь численні українські громадські організації — United Help Ukraine, Ukraine Aid Group, St. Andrew Humanitarian Center та інші. US Ukrainian Activists облаштувала благодійний намет із виробами українських майстрів і волонтерів. Усі кошти від продажу сувенірів і виробів ручної роботи підуть на реалізацію гуманітарних програм і благодійних проєктів для України.

До фестивалю долучився Український дім, представивши вироби українських митців і майстрів. Представники організації подякували собору Святого Андрія та організаторам за можливість популяризувати українське мистецтво серед американської авдиторії. Важливою частиною фестивалю стала й виставка, присвячена російським воєнним злочинам проти України.

Присутні також мали можливість скуштувати традиційні страви української кухні. Організатори наголосили, що фестиваль уже більш ніж два десятиліття залишається одним із найбільших українських культурних заходів у столичному регіоні США.

Слов'янська спадщина на підтримку України

■ Дзвінка Сагайдак

У Г'юстоні (штат Техас) організували щорічний Houston Slavic Heritage Festival, який об'єднав представників української, чеської, хорватської, польської та словацької громад міста. Про це повідомило Генеральне консульство України в цьому місті.

Цього року Україна стала країною-господарем фестивалю, а зібрані кошти організатори передали на гуманітарну допомогу Україні. До учасників фестивалю з вітальним словом звернувся генеральний консул Віталій Мошківський. Він наголосив, що вже п'ятий рік поспіль організатори спрямовують надходження від заходу на гуманітарну підтримку України. Фестиваль об'єднав учасників навколо культурної спадщини, традиційної музики, танців і кухні слов'янських громад.

Президент СКУ зустрівся з лавреатами премії «30 до 30»

Павло Ґрод

■ Дзвінка Сагайдак

Павло Ґрод, президент Світового конґресу українців (СКУ), разом зі соратниками провів онлайн-зустріч з лавреатами молодіжної премії «30 до 30».

На ній молоді лідери зі США, Австралії, Румунії, Об'єднаних Арабських Еміратів, Німеччини, Франції і Єгипту представили свої здобутки й ближче познайомилися з ініціативами СКУ. У «30 до 30» були представники різних хвиль світового українства, об'єднані спільним інтересом — працювати на українську справу через культурні, адвокаційні й інші важливі проєкти.

До зустрічі приєдналися: Нікіта Сидоренко, президент Асоціації українських студентів «Наше студентство у Франції»; Аліна-Вікторія Халак, представниця Спілки української молоді (СУМ) в Австралії; Олександра Городиська-Ґашлер і Кіра Лозинська зі СУМ у США; Фабіан Попович зі Союзу українців Румунії.

Серед інших учасників — Олена Ханасик з Українського дому в Сан-Дієґо (штат Каліфорнія); Максим Махлай зі Школи бандури ім. Григорія Китастого в Клівленді та Школи бандури в Цинциннаті (штат Огайо), а також проєкту української класичної музики; Кароліна Качан із Німецько-українського діалогу; Андрій Берник із «Пласту» в Австралії; Софія Поліщук із фундації «Діти України» у США; Віра Бережна з «Пласту» США. Модератором зустрічі виступив Володимир Палагнюк, заступник голови комітету СКУ з розвитку громад і молодіжного лідерства, який також став переможцем «30 до 30» 2021 року.

Президент СКУ поділився деталями меморандумів з урядом України й Міністерством молоді та спорту України, нещодавно підписаних у Києві. А Володимир Когутяк, віцепрезидент СКУ в Західній Європі, та Євген Семенов, віцепрезидент СКУ на Близькому Сході й у Центральній Азії, підтвердили свою готовність до співпраці та залучення молодих лідерів до глобальних проєктів.

СИЛАМ ОБОРОНИ УКРАЇНИ ПЕРЕДАЛИ ЩЕ 96 ПЕРЕХОПЛЮВАЧІВ

■ Роман Журба

Світовий конґрес українців у межах ініціативи Unite with Ukraine та кампанії «Єдинозбір 2026» спільно з Благодійним фондом Сергія Притули, Saint Javelin і 412-ю бригадою Nemesis передав підрозділам сил оборони України ще 96 дронів-перехоплювачів.

До переданої допомоги увійшли: 60 дронів-перехоплювачів ZIRKA для батальйону Darknode 412-ї бригади Nemesis; 15 дронів-перехоплювачів «Вовкулака» та Spitfire для 82-ї окремої десантно-штурмової бригади й 21 денний дрон-перехоплювач Sting, оснащений системою зв'язку DJI O4, для зенітного ракетно-артилерійського дивізіону «Страж» 1-го корпусу Національної гвардії України «Азов».

Ці дрони вже залучають до бойової роботи для посилення спроможности України виявляти й перехоплювати ворожі безпілотні літальні апарати (БпЛА) ще до того, як вони досягнуть житлових кварталів і об'єктів критичної інфраструктури.

Передача стала продовженням глобальної кампанії One United Fundraiser, що забезпечує Україну дронами-перехоплювачами, супутніми технологіями та спеціалізованим навчанням. «Єдинозбір» уже зібрав більше як 730 млн грн, передав 5723 дрони-перехоплювачі та, за власними підрахунками, посприяв знищенню в українському небі 2 520 російських БпЛА.

У СКУ зазначили, що ця партія допомоги стала результатом Північноамериканського туру 2026 року, організованого спільно з Благодійним фондом Сергія Притули та 412-ю бригадою Nemesis. Він об'єднав українські громади й друзів України в Канаді та США для підтримки технологій перехоплення, спрямованих на захист українських міст і критичної інфраструктури. Кампанія «Єдинозбір» триває і має на меті зібрати 1 млрд грн для забезпечення українських захисників системами перехоплення та іншим оборонним обладнанням.

МІОК та ЄКУ домовилися про співпрацю

■ Софія Калина

Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою Львівської політехніки (МІОК) і Європейський конґрес українців (ЄКУ) підписали меморандум про співпрацю, що має поглибити партнерство між двома інституціями та посилити підтримку українських громад у Європі.

Меморандум підписали у Львові під час зустрічі Ірини Ключковської, директорки МІОК, із делегацією та президентом ЄКУ Богданом Райчинцем. До складу делегації також увійшли представники українських громад Бельгії, Франції та партнерської організації People in Need.

Під час зустрічі сторони обговорили клопоти, які зараз мають українські громади у Європі, насамперед залучення молоді до громадської діяльности та розвиток молодіжного лідерства. Особливу увагу приділили українцям, які були змушені виїхати за кордон після початку повномасштабної війни. Богдан Райчинець наголосив на необхідності створювати умови, щоб молодіжні ініціативи українців за кордоном перетворювалися на сталі громадські інституції та ставали основою для розвитку нового покоління лідерів української діаспори. Він також повідомив, що цього року при ЄКУ утворили Молодіжну раду, що має сприяти залученню молодих активістів до роботи організації.

Своєю чергою Ірина Ключковська представила основні проєкти інституту та окреслила стратегічні напрями його діяльности, підкресливши багаторічний досвід МІОК у розвитку зв'язків між українцями в Україні та за її межами. Вона зазначила, що підписання меморандуму стало інституційним оформленням багаторічної співпраці між двома організаціями та важливим кроком до реалізації нових спільних проєктів для української діаспори у Європі.

Під час візиту до Львова представники ЄКУ також ознайомилися з роботою Національного реабілітаційного центру Unbroken та обговорили з міською владою співпрацю у сфері підтримки ветеранів і українських громад за кордоном. У зустрічі з міським головою Львова Андрієм Садовим участь узяли: Богдан Райчинець; Ігор Хохоляк, член управи та голова Товариства українців Бельгії; Олег Коваль, голова Репрезентативного комітету української громади Франції; представники українських і чеських організацій.

Сторони обговорили співпрацю Львова з українськими громадами у Європі, підтримку ветеранів і важливість поширення за кордоном правдивої та перевіреної інформації про події в Україні. У ЄКУ підкреслили, що безпосереднє спілкування з українськими інституціями та відвідування різних міст дають змогу зібрати реальні факти й донести їх до європейського суспільства. Особливу увагу зосередили на можливостях розвитку співпраці у сфері допомоги українським ветеранам та їхнім родинам.

«Потяг «Червона Рута» показали в Австралії

■ Оксана Горнятко

В Австралії відбулися покази українського фільму «Потяг «Червона Рута». Вони пройшли в Palace Central Cinemas у Сіднеї та в Backlot Theatre міста Перта.

«Потяг «Червона рута» — це романтична комедія, приурочена до 35-річчя незалежности України та 55-ліття фільму-концерту «Червона рута». Її виробником стала кінокомпанія Film.UA. У національний прокат стрічка вийшла 20 серпня ц. р.

Кому дістанеться спадок Панеттьєрі?

■ Катерина Кузнецова

Володимир Кличко подав до суду в Каліфорнії клопотання щодо спадщини своєї колишньої нареченої, американської акторки Гайден Панеттьєрі, яка померла у віці 36 років. Українець просить призначити його тимчасовим опікуном майна їхньої доньки Каї, яка є спадкоємицею акторки. Він уважає таке призначення «терміновим і необхідним», оскільки існують побоювання щодо збереження спадку Гайден.

Володимир Кличко, Гайден Панеттьєрі та Кая-Євдокія

Також, за даними документів, після смерти акторки хтось замінив замки в її будинку. Раніше Панеттьєрі нібито найняла охорону через побоювання, що стороння людина може отримати доступ до її власности. Кличко також заявив, що після смерти колишньої нареченої складські приміщення з її дизайнерським одягом та аксесуарами перенесли в інше місце.

Окремо в судових документах зазначили, що федеральні правоохоронці проникали до будинку Панеттьєрі та вилучали звідти речі в межах розслідування. Кличко хоче забезпечити можливість повернути це майно після завершення слідчих дій.

Як писав Meest Weekly, Гайден Панеттьєрі та Володимир Кличко заручилися 2013 року, а 2018-го розійшлися. Їхня донька Кая народилася 2014 року. Після розриву акторка передала батькові дитини одноосібну опіку над нею. Нині Кая живе в Україні.

Нагадаємо, американська акторка Панеттьєрі померла 16 серпня ц. р. Був проведений розтин тіла, який не виявив ознак насильницької смерти. Згодом з'ясувалося, що Гайден померла через «токсичний вплив» фентанілу. Браян Гікерсон, колишній бойфренд акторки, перебував поруч із нею в момент її смерти. Під час їхнього роману Гікерсона заарештовували у справі про домашнє насильство. Та попри розрив Панеттьєрі й Гікерсон продовжували періодично з'являтися разом.

Кадр із фільму «Чорні соняшники»

«ЧОРНІ СОНЯШНИКИ» ВІДЗНАЧИЛИ В ТОРОНТО

■ Аліна Черноконь

Документальна стрічка Black Sunflowers режисера Джеймса Маркуса Гейні посіла друге місце в глядацькому голосуванні за найкращий документальний фільм на 51-му міжнародному кінофестивалі в Торонто (TIFF). Світова прем'єра «Чорних соняшників» відбулася в програмі TIFF Docs.

Фільм був створений за участю української продакшн-компанії Limelite. Серед його українських продюсерів — Володимир Яценко, Анна Яценко, Євген Здоровило, Влад Болєлов та Анна Октобер. Виконавчим продюсером стрічки став американський актор і режисер Шон Пенн.

Фільм розповідає про українську молодь, яка живе між війною та звичним цивільним життям. Серед його героїв — 21-річна Ніколетта, яка документує бойові дії; військовий Ваня, захоплений дрифтингом; його приятель Женя, військовий з ампутацією, що відвідує рейви; а також молодиця, яка вчиться стріляти. Володимир Яценко пояснив, що назва стрічки є метафорою цілого покоління молодих українців, чиє дорослішання припало на війну.

Цього року в програмі TIFF показали ще кілька стрічок, пов'язаних з Україною. У секції Short Cuts відбулася прем'єра автобіографічного короткометражного фільму українського режисера Марії Пономарьової Patronymic, створеного в копродукції України та Нідерландів. А в програмі Centerpiece презентували канадсько-український фільм режисера Девіда Безмозґіса The Betrayers, події якого розгортаються в Ялті незадовго до повномасштабного вторгнення Росії до України.

Рекламний ролик iPhone від Муїньо

■ Ірина Оліщук

Таню Муїньо, кліпмейкер, дизайнер та фотограф з Одеси, стала режисером рекламного ролика нового смартфона Apple.

У Night Moves показали можливості камери нового iPhone 18 Pro під час фільмування в умовах слабкого освітлення. Над рекламою також працювали український оператор Микита Кузьменко й українська танцівниця Катерина Бишева. Саундтреком до відео стала пісня Dance американської співачки Slayyyter.

Таню Муїньо народилася в сім'ї кубинця та українки в Одесі 1989 року. Вона тривалий час працювала з українськими виконавцями, як-от Monatik, Dorofeeva, Lida Lee. 2019-го створила кліп відомої американської співачки Кеті Перрі. У доробку Муїньо є кліпи для BTS, The Weeknd, Cardi B, Дженніфер Лопес, Леді Ґаґи, Гаррі Стайлса, Дуа Ліпи, Сема Сміта, Yungblud, Labrinth та інших артистів. 2024 року Таню стала режисером номера для виступу на «Євробаченні» представниць України Alyona Alyona і Jerry Heil.

Муїньо є рекордсменкою за кількістю нагород у номінації «Найкращий відеокліп» щорічної української премії YUNA (2016, 2017, 2018), а також дворазовою переможницею в номінації «Кліпмейкер року» за версією M1 Music Awards (2018, 2019).

ЧИ МІГ КОНОВАЛЕЦЬ УРЯТУВАТИ ЗУНР?

■ Петро Герасименко

У серпні ц. р. до України повернули прах Євгена Коновальця, полковника Армії Української Народної Республіки (УНР), засновника і першого голови Організації українських націоналістів (ОУН). Видатний історичний діяч, який володів неабиякими організаційними здібностями і присвятив своє життя боротьбі за українську незалежність, не раз був змушений приймати складні рішення.

Одне з них — у листопаді 1918-го, коли Українські січові стрільці (УСС) стали основною ударною силою Директорії і допомогли повалити Гетьманат Павла Скоропадського. Існує популярний міт: якби Коновалець у ті переламні дні спрямував свій підрозділ на допомогу Західноукраїнській Народній Республіці (ЗУНР), історія українських національно-визвольних змагань могла б піти іншим шляхом. Та чи це справді так?

Попри своє галицьке походження Євген Коновалець фактично не брав участи в подіях на західноукраїнських землях у період національної революції початку XX ст. Після втечі з російського табору для військовополонених у липні 1917 року майбутній засновник ОУН з'являється в Києві. Подальша військово-політична діяльність командира УСС зосереджувалася на території Наддніпрянської України. Коновалець щиро підтримував створення ЗУНР та Акт злуки УНР і ЗУНР. Проте його ключовою стратегічною позицією була орієнтація на соборну Україну зі столицею в Києві, а не вузький галицький регіоналізм. Велич постаті Євгена Коновальця полягає у здатності відставити політичні амбіції на другий план заради боротьби за українську справу.

Після падіння Центральної Ради внаслідок державного перевороту 29 квітня 1918-го Коновалець залишився в Києві. У мемуарах «Причинки до історії української революції», які побачили світ 1928 року, полковник згадує епоху Гетьманату й висловлює своє ставлення до політики Павла Скоропадського. У цьому творі виразно простежується державницька позиція Євгена Коновальця. Він критично оцінює засилля російських елементів у добу правління Скоропадського. Називає гетьмана чесною, але надто слабкою людиною, яка оточила себе людьми, ворожими до української справи. Проте декларує готовність січових стрільців бути вірними гетьманській владі за умови, що вона боронитиме ідею української незалежности.

У вересні 1918-го Євген Коновалець, долаючи опір частини посадовців, отримує дозвіл Павла Скоропадського на формування окремого загону січових стрільців у складі армії Української Держави зі штабом у Білій Церкві. На початку листопада процес формування нового військового підрозділу був у розпалі. Аж раптом Європу сколихнули події надзвичайної ваги. Поразка Німеччини в Першій світовій війні радикально похитнула позиції Скоропадського, влада якого значною мірою залежала від іноземних військ. А розпад Австро-Угорської імперії запустив процеси національного самовизначення на її колишніх теренах. Під тиском обставин Скоропадський вирішив зробити геополітичний розворот. Він змінив склад уряду на проросійський і 14 листопада видав грамоту про федеративний союз України з майбутньою небільшовицькою Росією.

Тим часом у Львові українці розпочали боротьбу з поляками за власну державність. Лідери ЗУНР сподівалися на допомогу з Великої України. Із цією метою до Києва відправили Осипа Назарука, члена Української Національної Ради, й інженера Володимира Шухевича. Скоропадський делегацію прийняв. І висловив готовність відправити на допомогу полк січових стрільців. Проте з умовою, що січовики перейдуть кордон через річку Збруч нелегально і будуть виписані зі складу української армії.

Неготовність гетьмана рішуче підтримати ЗУНР була зумовлена кількома причинами. У першій половині листопада він, вочевидь, уже ухвалив для себе рішення зробити основну ставку на співпрацю з небільшовицькими російськими елементами. Таким учинком сподівався здобути прихильність Антанти, яка підтримувала білогвардійський рух.

Але бажання гетьмана відправити січових стрільців подалі від Києва було продиктоване й іншими, геть не благородними мотивами. Скоропадський, імовірно, робив це не з метою загальноукраїнської солідарности, а для того, щоби позбутися патріотичного підрозділу напередодні оголошення про кардинальну зміну зовнішньополітичного курсу. Гетьман проявляв обережність ще й тому, що Польща користувалася безумовною підтримкою держав Антанти. Якби Скоропадський наважився офіційно надіслати військову допомогу ЗУНР, це могло б остаточно поховати його примарні надії налагодити співпрацю з державами-переможцями Першої світової війни.

У цій ситуації Євген Коновалець опинився перед непростим вибором: поспішати на допомогу ЗУНР чи приєднатися до антигетьманського повстання Директорії, яке ось-ось мало спалахнути. Федеративна грамота Скоропадського стала тим фактором, що зумовив вибір полковника. Згодом він написав, що УСС не мали наміру зраджувати гетьмана. Але своїм рішенням про федерацію з Росією Скоропадський звільнив їх від вірности.

Подальша історія відома. Січові стрільці ухвалили рішення не їхати до Галичини. Натомість вирішили приєднатися до антигетьманського повстання. І відіграли ключову роль у розгромі гетьманської армії під Мотовилівкою 18 листопада. Як згодом напише Коновалець у мемуарах, рішення залишитися в Наддніпрянській Україні було продиктоване державницькими мотивами. УСС уважали, що в момент найбільшої загрози вони мають перебувати поруч зі столицею. Також вони побоювалися, що без їхньої участи повстання проти Скоропадського може набути виразного московсько-більшовицького характеру. А в разі втрати незалежности Великої України ЗУНР була б все одно приречена на поразку, затиснута з обох боків Польщею та Росією.

Не потрібно забувати й про інший аспект. Станом на середину листопада 1918-го військовий підрозділ Євгена Коновальця був ефективною, але нечисленною бойовою одиницею і налічував близько 1,2 тис. осіб. Навіть якби стрілецька рада загону підтримала виїзд до ЗУНР, навряд чи це могло б урятувати західноукраїнську державу від фінальної поразки: надто значною була перевага польських сил у кількості особового складу й озброєнні.

Теоретично поява корпусу січовиків могла б ускладнити полякам завдання загарбання західноукраїнських земель. Але ключ до порятунку ЗУНР полягав у логістиці. Якби на початку листопада 1918 року українцям удалося підірвати залізничний міст у Перемишлі та встановити контроль над залізничним вокзалом у Львові, поляки втратили б можливість безперервно перекидати свої війська на території Східної Галичини. Але усвідомлення цього до місцевої української влади прийшло надто пізно.

Напевно, Євген Коновалець у наступні роки не раз подумки повертався до подій буремного листопада 1918-го. І ставив собі непрості питання. Але в ті складні часи не існувало легких рішень. Проте полковник завжди діяв відповідно до своїх цінностей і вищої мети: створення та збереження соборної Української держави. Цій справі присвятив своє подальше життя.

РОМАНТИЧНА ВІЛЛА «ЮЛІЄТКА»

■ Орися Шиян

Колись на місці тодішніх яблуневих садів неподалік від Львівської політехніки провідні архітектори Юліан Захаревич та Іван Левинський узялися створювати новий квартал — Кастелівку. Вони задумали його як своєрідне місто-сад зі затишними приватними віллами. Серед нових поселенців був і сам зодчий: Захаревич збудував для своєї родини віллу «Юлієтка», яка донині збереглася майже в первісному вигляді. Там були простора вітальня, бібліотека, робочий кабінет, сад з альтанкою і гостьовий будинок зі сонячним годинником.

Захаревич спроєктував у Львові головний корпус політехніки, згодом став її ректором, а також створив численні кам'яниці та громадські будівлі. Він також облаштовував власний дім.

У той час Львів активно розвивався, а кількість жителів стрімко зростала. Місто переживало справжній будівельний бум. Та Захаревич і Левинський не прагнули перетворювати Кастелівку на черговий щільно забудований квартал із багатоповерхівками.

В архітектурі вілл поєднували популярні на той час еклектику й історизм із мотивами народної карпатської архітектури. Основний поштовх дав стиль Arts and Crafts. У Великій Британії Вільям Морріс започаткував виставки, що презентували тогочасні мистецтва й ремесла. Їх узялися впроваджувати в архітектурі та дизайні. Вільям Морріс збудував під Лондоном відомий Red House. «Юлієтка» дуже подібна до нього — така собі романтизована інтерпретація готики.

Перший власний будинок Юліан Захаревич звів ближче до політехніки, де працював, — на теперішній вул. Ірини Фаріон. Згодом, в 1891—1893 рр., збудував власну віллу на Кастелівці. Вулиця, на якій споруджена вілла, спершу називалася Стріла — через гострий кут, який утворювала. Нині це вул. Метрологічна. На ділянці розташовані сама вілла, гостьовий будинок та альтанка. На гостьовому будинку зберігся сонячний годинник — єдиний у Львові, який уцілів до наших днів.

Віллу звели з червоної нетинькованої цегли — це впізнаваний стиль Юліана Захаревича. Будинок має три входи: господарський, парадний і діловий. Гостьовий вхід у радянський час сховали в прибудові, однак оригінальні сходи та портал збереглися. Діловий вхід розташований поруч із кабінетом Захаревича, де архітектор приймав своїх партнерів.

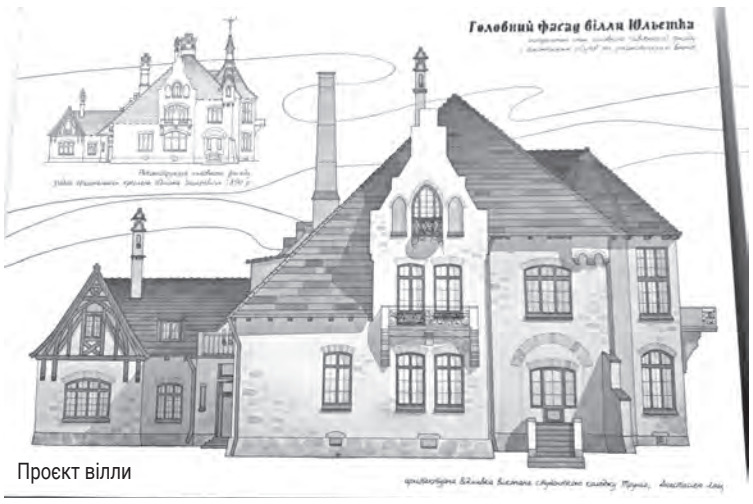
Фасад прикрашений еркерами — виступами, характерними, зокрема, для готичної архітектури. Піддашшя урізноманітнюють дерев'яні балки різної конфігурації. Господарська частина на даху має елементи фахверку, які перегукуються з мотивами народної готики. Керамічні елементи для фасаду виготовляли на фабриці Івана Левинського.

Вілла має вільне планування та асиметричну структуру: кожен її фасад відрізняється від іншого. На одній зі стін, приміром, усі вікна мають різну конфігурацію. У процесі будівництва автор змінював деякі елементи. Йому приносили якісь зразки, і він уміло вводив їх в інтер'єр. Наприклад, вмурував готичну та класичну капітелі на сходовій клітці.

В інтер'єрі «Юлієтки» максимально збереглися оригінальні елементи — зокрема, двері, вікна, меблі, вмонтовані у стіну шафи, сходи та вітраж. Сходи є одним із центральних елементів внутрішнього простору вілли, які ділять її на парадну та приватну — для господарів і слуг.

На першому поверсі розташовані велика зала для прийому гостей, їдальня, кабінет і спальня Юліана Захаревича. Кімната його сина Альфреда, який також був архітектором, міститься на другому поверсі. Там також була книгозбірня. На мансардному поверсі облаштували кімнату для слуг, а кухню — у підвалі. Особливістю вілли була велика кількість дверей між кімнатами. Зокрема, із власної спальні господар міг легко потрапити до зали з коминком, їдальні або вийти з будинку.

Історія вілли після смерти її мешканців була менш романтичною. Після Другої світової війни будинок опинився в руках КДБ. Згодом тут облаштували дитячий садок. В 1990-х рр. у віллі працювала гуртівня алкоголю, пізніше — гостел. Тепер «Юлієтку» орендує ІТ-компанія Innocode. Вона опікується будівлею, частину коштів від оренди спрямовують на її реставрацію. А в підвал під час повітряної тривоги приводять дітей із сусіднього дитячого садочка.

Проєкт вілли

Еркер на фасаді вілли

Сонячний годинний на гостьовому будинку

Інтер'єр вілли

Волинська хата у Німеччині

■ Софія Давиденко

У німецькому с. Лінстові зберігається дерев'яна хата, збудована за традиціями Волинського Полісся.

Нині в цій незвичній споруді облаштували музей, присвячений долям вимушених біженців минулого століття. Хата анітрохи не відрізняється від типової волинської забудови: дерев'яні стіни з глиняними вставками, дах зі соломи й очерету, простора кухня та горище, де раніше зберігали зібраний урожай. Якби не Німеччина навколо, будівлю можна було б сплутати зі сільською хатою десь на Поліссі.

Історія розпочалася в другій половині XIX ст., коли на Волинь стали переселятися німецькі фермери та ремісники. Вони засновували тут поселення, обробляли землю, будували оселі й створювали власні громади. Друга світова війна це урвала. Напередодні й під час бойових дій волинських німців масово переселяли на Захід. Частина родин після кількох вимушених переїздів опинилася в Лінстові, що в німецькій федеральній землі Мекленбург, де по завершенні війни виділили ділянки для 73 родин переселенців. Попри те, що люди опинилися на чужині, від своїх звичок не відступили: колоди рубали в сусідніх хащах, зводили міцні стіни з глини та дерева, дахи застеляли звичним очеретом і соломою. Місцеві мешканці повністю відтворили рідне планування, об'єднавши житлові кімнати, хлів і комору під єдиним перекриттям.

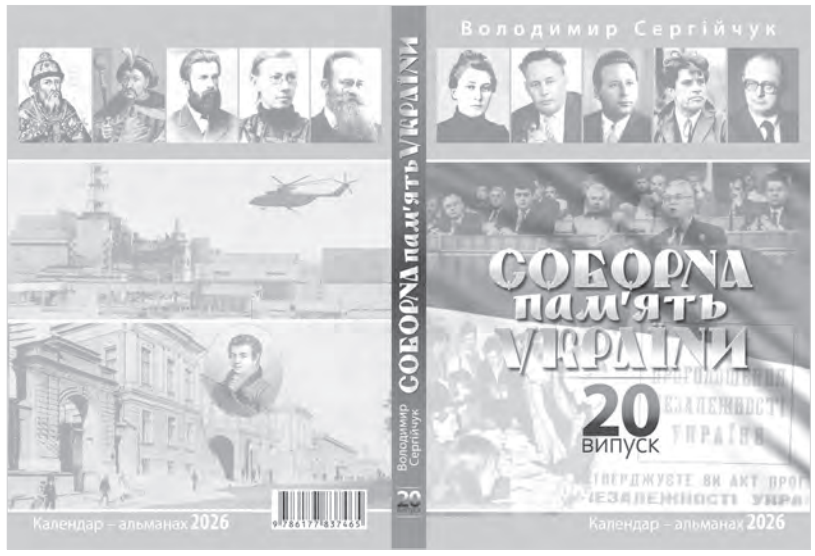
Зокрема, одну з таких будівель власноруч звела 1947-го якась Емма Альтманн разом зі своїми синами. Через десятиліття, уже в 1990-х рр., її ретельно відновили й створили всередині унікальний простір — Wolhynier Umsiedlermuseum. До створення експозиції долучилися колишні переселенці, які віддали власні раритети, аби показати світові, як боляче втрачати рідну землю.

Тепер музей працює як експозиційний, освітній і меморіальний простір. Там розповідають про міграцію, втрату оселі, співжиття різних культур і пам'ять про людей, чиє життя кілька разів змінювали кордони й війни.

Соборна пам'ять України

Календар-альманах 2026

ПРОДОВЖЕННЯ. ПОЧАТОК У № 12—13, 16—26, 28-40

Подаємо текст без змін за виданням: Сергійчук Володимир. Соборна пам'ять України. Календар-альманах. 2026. — Вишгород: ПП Сергійчук М. І., 2025.

«НЕ ВІДДАВ ЧОЛОБИТТЯ МОСКВІ»

(ДО 75-РІЧЧЯ ЗАБОРОНИ ВІРША ВОЛОДИМИРА СОСЮРИ «ЛЮБІТЬ УКРАЇНУ»)

Пропонований спосіб вилучення: склеїти стор. 166 і 167.

5. Збірник «Українська радянська поезія». Збірник творів лауреатів Сталінських премій. Державне видавництво художньої літератури. Київ, 1949 р., стор. 386.

Пропонований спосіб вилучення: вирізати сторінки 141 і 142, склеївши стор. 140 з 143.

6. Збірник «Декламатор». Бібліотечка агітатора. Видавництво «Радянська Україна», 1945 р. стор. 31.

Пропонований спосіб вилучення: вилучити весь збірник.

7. Володимир Сосюра. «Вибране». Державне видавництво художньої літератури. Київ, 1951 р., стор. 181.

Пропонований спосіб вилучення: вирізати стор. 85 і 86, склеїти стор. 84 з 87.

8. Володимир Сосюра. «Вибрані поезії». Держлітвидав України. Київ, 1951 р. , стор. 352.

Пропонований спосіб вилучення: вирізати сторінки 107, 107, 109, 110.

9. Збірник «Українська радянська поезія». Держлітвидав України. Київ, 1951 р., стор. 674.

Пропонований спосіб вилучення: вирізати сторінки 131, 132, 133, 134.

10. Збірник «Пісні братерства» (вірші українських поетів). Видавництво «Радянський письменник». Київ, 1951 р., стор. 368.

Пропонований спосіб вилучення: вирізати сторінки 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62.

Пропонований цензурою операції мають торкнутися всіх екземплярів вказаних вище видань, які перебувають у бібліотеках України й придбаних до одержання наказу Головліту УРСР про виправлення.

Наказ Головліту УРСР може бути виданий тільки після одержання санкції ЦК КП(б)У.

Що ж стосується ще не реалізованого тиражу видань 1951 р., випущених до Декади Українського мистецтва і літератури і наявного в книготорговельній мережі, то тут Головліт УРСР пропонує здійснити наступне:

1. Зобов'язати Укрполіграфвидав УРСР, видавництво «Радянський письменник» і Держлітвидав України відкликати з книготоргівельної мережі республіки всі залишки тиражі книг, перерахованих в даному листі під № № 7, 8, 9 і 10.

2. У залишку тиражу вказаних книг здійснити вирізання сторінки з віршем В. Сосюри «Любіть Україну» і на його місце вклеїти сторінку з новим віршем того ж автора і з такою ж кількістю рядків.

3. Вирізання і вклеювання повинні бути здійснені під особисту відповідальність директорів Держлітвидаву України й видавництва «Радянський письменник» у Києві.

Доповідаючи про вказані вище пропозиції Головліту УРСР, прошу санкції ЦК КП(б)У на видання наказу про внесення виправлень у книжні видання з віршем В. Сосюри «Любіть Україну», які перебувають у бібліотеках Республіки.

НАЧАЛЬНИК ГОЛОВНОГО УПРАВЛІННЯ В СПРАВАХ ЛІТЕРАТУРИ Й ВИДАВНИЦТВ ПРИ РАДІ МІНІСТРІВ УРСР (К. ПОЛОННИК).

ДЕНЬ ГАНЬБИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ДЕМОКРАТІЇ...

(ДО 35-РІЧЧЯ «КУРЯЧОЇ» ПРОМОВИ ДЖОРДЖА БУША-СТАРШОГО В КИЄВІ)

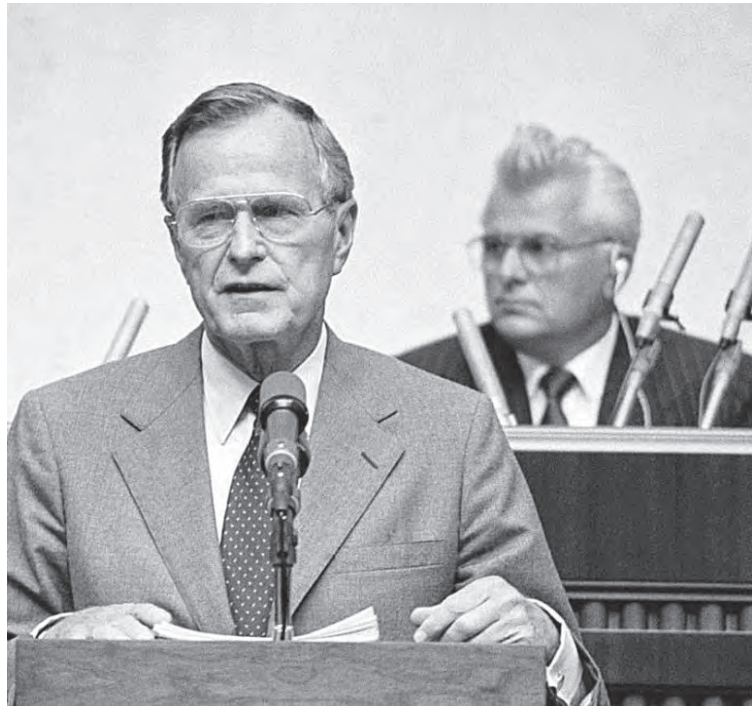
Коли в повоєнний час розпочалася «холодна війна», а потім і гонка озброєнь, то західні демократи нарешті розпочали прислуховуватися до думки української еміграції (як і інших вихідців з СРСР) щодо імперської суті більшовицького монстра. Вже з 1950-х років на українських урочистостях почали з'являтися представники влади багатьох західних країн, які солідаризувалися з поневоленим москвою нашим народом, обіцяли всіляку підтримку в його справедливій визвольній боротьбі.

У США, скажімо, щороку 22 січня на меріях великих і малих міст стали вивішувати синьо-жовті прапори, конгресмени й сенатори влаштовували різні актуальні повідомлення на спеціальних засіданнях. Активним у цій справі виявився і віце-президент США Джордж Буш-старший, котрий своїми виступами на зібраннях української діаспори закінчував словами «Ще не вмерла Україна!». Але коли він опинився на посту Президента США, то не продовжив політику свого попередника Рональда Рейгана щодо доруйнування «імперії зла», а розпочав загравати з нею, забувши про свої недавні славні поневоленій Україні.

Особливо це проявилося під час його візиту до москви влітку 1991 року, після чого він відвідував і Київ. Коли Джордж Буш вийшов до трибуни у Верховній Раді УРСР, зала привітала його бурхливими овеціями. Подякувавши за оплески, американський президент пригадав присутнім про споконвічне прагнення українців до свободи, цитуючи при цьому Олександра Довженка і Тараса Шевченка.

Але потім гість з-за океану змінив свою риторику, перейшовши до сучасних реалій українського політичного життя. Наголосивши на важливості підписання нового союзного договору, Буш почав розхвалювати Горбачова як сильного лідера, зазначивши, що обирати між очільником Кремля і прихильниками незалежності — це «хибний вибір».

А потім патріотично налаштовані депутати Верховної Ради УРСР, які вже торік проголосили Декларацію про державний суверенітет України, почули щось незбагненне з уст американського президента, символу тогочасного демократичного світу: «Свобода — це не те саме, що незалежність. Американці не підтримуватимуть тих, хто прагне незалежності, щоб замінити далеку тиранію місцевим деспотизмом. Вони не допомагатимуть тим, хто пропагує самозгубний націоналізм, заснований на етнічній ненависті». За ці слова Джордж Буш-старший уже не почув овацій, а лише несхвальний гул, який покривався рідкими аплодисментами комуністичних депутатів. Тому й не дивно, що цей виступ американського президента зганьбив ті традиції демократії, які напрацьовувалися в цій країні століттями. Очевидно, сам Буш-старший також цього не забув, як і овацій після перших слів свого виступу.

ВЕРЕСЕНЬ

2 ВЕРЕСНЯ

215 років тому (1811) у Ясені (тепер — Івано-Франківська обл.) народився Іван Вагилевич, український поет, фольклорист, етнограф, громадський діяч. Був одним із ініціаторів створення гуртка «Руська трійця» та видання альманаху «Русалка Дністровая» (1837), в якому вмістив як передмову до публікованих народних пісень свою статтю «Передговор к народним руським пісням» і власні романтичні балади. Підготував цінну лексикографічну працю «Словар южноруського язика», який умістив понад 10 000 українських лексем, однак вона так і лишилася в рукописі. Помер 10 травня 1866 року у Львові.

135 років тому (1891) у Кайтанівці (тепер — Черкаська обл.) народився Павло Филипович, український поет, літературознавець. Незаконно репресований 1935. Розстріляний 3 листопада 1937 року на Соловках.

3 ВЕРЕСНЯ

155 років тому (1871) у Харкові народився В'ячеслав Залєський, український фізіолог та біохімік рослин, чл-кор. АН УРСР. Довів можливість утворення вищими рослинами білкових речовин з нітратів та вуглеводів у темряві, без участі сонячної енергії. Розробив методи боротьби з головнею пшениці. Помер 10 листопада 1936 року.

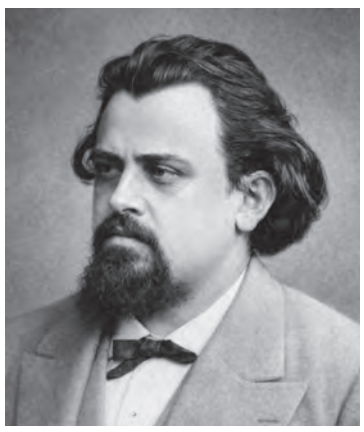
6 ВЕРЕСНЯ

85 років тому (1941) на Вінниччині народився Феодосій Гуменюк, видатний художник сучасності, один з організаторів українського громадського життя в Ленінграді в 1960—1980-х роках.

7 ВЕРЕСНЯ

370 років тому (1656) Богдан Хмельницький уклав «Трактат вічної приязні» з трансільванським князем Юрієм Ракочі.

8 ВЕРЕСНЯ

175 років тому (1851) народився Максим Ковалевський, український історик, етнограф, правознавець, громадсько-політичний діяч, академік Петербурзької АН (1914). Помер 5 квітня 1916 року.

10 ВЕРЕСНЯ

80 років тому (1946) помер видатний математик Георгій Пфейфер. Народився в родині німецьких колоністів у Сокиринцях на Прилуччині 24 жовтня 1872 року.

60 років тому (1966) помер Віктор Дроботько, український мікробіолог, академік АН УРСР. Досліджував розповсюдження у природі бактеріофагів, розробив методики їхнього виділення. Народився 23 листопада 1885 року.

11 ВЕРЕСНЯ

85 років тому (1941) у Борзні на Чернігівщині народився Іван Плющ, український державний діяч, двічі голова Верховної Ради України, Секретар Ради національної безпеки і оборони, Герой України. Помер 25 червня 2014 року.

12 ВЕРЕСНЯ

50 років тому (1976) помер перший начальник ракетного полігону в Капустиному Яру (Астраханська область, Росія) генерал-полковник Василь Вознюк. Народився в Гайсині, що в нинішній Вінниччині, 1 січня 1907 року.

13 ВЕРЕСНЯ

160 років тому (1866) відбулося відкриття першої в Наддніпрянській Україні залізничної магістралі Одеса—Балта. Перша на українських землях залізниця була прокладена від Ряшева до Перемишля в листопаді 1860 року.

14 ВЕРЕСНЯ

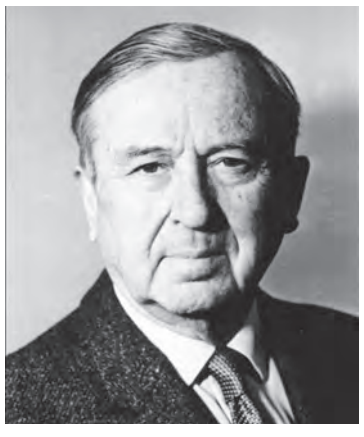
60 років тому (1966) у Клівленді (США) помер відомий український літературознавець, педагог і письменник Володимир Радзикевич. Народився 17 жовтня 1886 року у Вишеньці Малій на Львівщині.

50 років тому (1976) помер директор Міжнародного бюро часу в Парижі Микола Стойко. Народився 2 травня 1894 року в Одесі.

15 ВЕРЕСНЯ

85 років тому (1941) гітлерівці розпочали масові арешти українських націоналістів з-під прапора Степана Бандери.

17 ВЕРЕСНЯ

125 років тому (1901) народився Микола Глущенко, український живописець. Помер 31 жовтня 1977 року.

18 ВЕРЕСНЯ

205 років тому (1821) народився Михайло Башилов, російський художник, котрий разом з Я. Бельманом ілюстрував рукописний «Кобзар» Тараса Шевченка (1844). Серед творів — портрети Г. Квітки-Основ'яненка, І. Котляревського, картини «Наймичка» (1857), «Три покоління» (1858). Помер 10 грудня 1870 року в Боцині (Австрія).

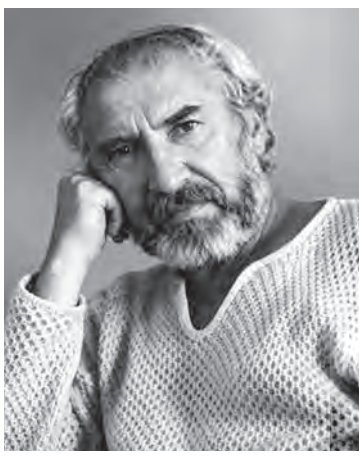
19 ВЕРЕСНЯ

300 років тому (1726) помер видатний український учений Феофан Прокопович. Народився 1681 року.

135 років тому (1891) до Канади прибули перші українські переселенці. Початок української масової еміграції до Канади.

95 років тому (1931) керівники Українського театру «Жовтень» (Ленінград) звернулися до заступника наркома освіти УСРР М. Полоцького з проханням надати матеріальну підтримку, оскільки власті РСФРР ігнорували його існування.

20 ВЕРЕСНЯ

35 років тому (1991) за нез'ясованих обставин помер крайовий провідник Революційної ОУН в Україні Зеновій Красівський. Народився 12 листопада 1929 року у Витвиці на Прикарпатті.

21 ВЕРЕСНЯ

160 років тому (1866) на Київщині народився Олексій Галкин, український військовий діяч, генерал-лейтенант. У 1917 році брав активну участь в творенні української армії, зокрема, українізації військ Південно-Західного фронту, а в період Гетьманату очолював Головний Штаб Армії Української Держави, згодом був Військовим міністром УНР. Восени 1939 року закатований органами НКВС у Львові.

105 років тому (1921) у Києві народився Микола Бондар, дослідник давніх культур Наддніпрянщини епохи міді і бронзи. У 1971—1985 роках завідував кафедрою археології, етнографії та музеєзнавства Київського державного університету ім. Т. Г. Шевченка. Помер 31 грудня 2000 року.

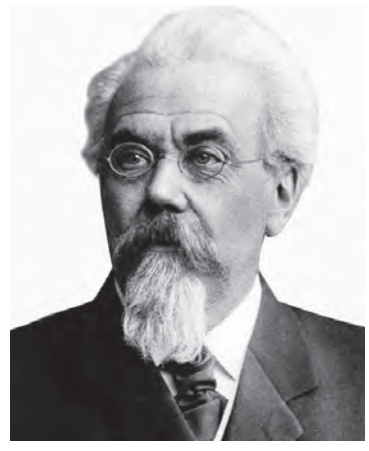
23 ВЕРЕСНЯ

140 років тому (1886) у Сумах народився Павло Зайцев, український літературознавець, дійсний член НТШ, член Центральної Ради та начальник канцелярії Генерального секретаріату освіти (1917—1918), директор Департаменту загальних справ Міністерства освіти УНР (1919), член кількох комісій при Академії наук. Відомий насамперед працями з шевченкознавства. Помер у Берліні 1965 року.

24 ВЕРЕСНЯ

225 років тому (1801) у Пашенній на Полтавщині народився видатний математик Михайло Остроградський. Помер 1 січня 1862 року.

170 років тому (1856) у Києві народився Феодосій Чернишов, видатний геолог та палеонтолог, академік Петербурзької АН. Був організатором геологічної зйомки Донбасу (1892) та одним з авторів детальної геологічної карти цього району. Помер 15 січня 1914 року.

55 років тому (1971) помер Семен Московець, український фітопатолог, чл.-кор. АН УРСР. Виявив збудників ряду захворювань бавовни, сприяв організації робіт з вивчення вірусних хвороб сільськогосподарських культур в Україні. Народився 16 січня 1900 року в Санджарівці (нині — Запорізька обл.).

Володимир Сергійчук

Продовження у наступному номері

ВІДНОВЛЕННЯ СИНАГОГИ ПІСЛЯ 85 РОКІВ ПУСТКИ

■ Орися Шиян

Благодійний фонд «Спадщина.UA» повідомив про ініціативу відновити велику синагогу у Стрию на Львівщині та створити в ній культурний центр. Відповідний меморандум про співпрацю під час Carpathian 8 Summit підписали Ганна Гаврилів, керівник фонду, й Олег Канівець, міський голова Стрия.

Будівля на сучасній вул. Міхновського датується XIX ст. і має статус пам'ятки архітектури місцевого значення. Поки вона чекає на свою ревіталізацію, варто згадати, якою була Велика синагога Стрия, як змінювався її вигляд і що відомо про єврейську громаду, для якої вона була головним осередком релігійного та суспільного життя.

Велику синагогу в Стрию спорудили 1817-го. Зараз від неї залишилися головно стіни, що перебувають в аварійному стані. Окремою цікавою деталлю є брама: її металева решітка виконана у формі менори, а долішню частину прикрашають зірки Давида.

Після реконструкції 1858 року синагога набула рис класицистичного стилю. А після великої пожежі 1886-го отримала нове архітектурне вирішення — із виразними орієнтальними та неомавританськими рисами. Саме такою вона постає на довоєнних світлинах і листівках. Цісар Франц-Йосиф пожертвував на відбудову стрийського костелу і синагоги 5 тис. корон. Відбудовою міста в 1886—1887 рр. керував український архітектор Сильвестр Гавришкевич, який працював головним інженером Галицького намісництва.

Існує гіпотеза щодо можливої ролі відомого львівського архітектора Юліана Захаревича в цій перебудові. З огляду на те, що в той самий час він реставрував у Стрию парафіяльний костел, а також аналізуючи синагоги Західної України в мавританському стилі, можна припустити, що Захаревич також провів стилістичну реставрацію Великої синагоги в Стрию. Саме він на початку 1870-х реконструював Велику синагогу в Гусятині, після чого її архітектурна стилістика набула мавританських рис. А 1878-го Захаревич збудував у яскравому мавританському стилі синагогу в Чернівцях.

Велика синагога стояла у найстарішому єврейському кварталі Стрия, неподалік було дуже давнє кладовище, залишки якого можна було побачити ще наприкінці XIX ст. До синагоги вели широкі сходи. Вхід прикрашала висока брама з написом івритом: «Це брама Господня, праведники ввійдуть у неї». Особливістю будівлі була жіноча молитовна зона на два рівні. Для ортодоксальної громади це було незвично, через що частина хасидів навіть зверталася зі скаргою до рабина Белза.

Там молилися за ашкеназьким обрядом. Велика синагога була не лише головним храмом єврейської громади Стрия, а й місцем молитов окремих професійних і соціальних груп: згадують спеціальний міньян (у юдаїзмі — кворум із десяти чоловіків старших за 13 років, необхідний для суспільної молитви та низки релігійних церемоній. — *Ред.*) єврейських візників і власників кінних екіпажів Стрия.

Якою була Велика синагога, що могла вмістити до тисячі віруючих, описує у спогадах Юліан Стрийковський, письменник єврейського походження і уродженець Стрия. «Зі стелі звисали, яскраво освітлюючи інтер'єр, багатораменні латунні жирандолі (фігурні свічники, або канделябри. — *Ред.*). Вдень світло потрапляло всередину крізь великі венеційські вікна, увінчані вгорі барвистим вітражем. Лавки мали пульпіти для молитовників. Стелю підтримували високі прямокутні колони. У центрі містився белемер — високе підвищення, оточене майстерною огорожею із металевого мережива. На про-

довгастому столі в суботу читали відповідні уривки з Тори. На східній стіні оксамитова, розшита золотом завіса заслоняла Ковчег Завіту, в якому зберігалися сувої Заповіту. На помальованих у голубий колір стінах тяглися довкола розписи, ілюстрації до Старого Заповіту», — писав він.

Після Другої світової війни Велика синагога втратила своє первісне призначення. У радянський період будівлю використовували як склад. В 1980-х рр. там демонтували склепінчастий дах. Будівлю планували пристосувати під басейн, однак задум не реалізували. Відсутність даху прискорила руйнування споруди.

Велика синагога була частиною цілого єврейського кварталу на пл. Божничій, на південь від Ринкової площі. Поруч із нею стояв Бейт га-Мідраш — будинок навчання та молитви. Там вивчали Святе Письмо, працювала бібліотека, а приміщення використовували також для молитви. Через це його називали Малою синагогою. У спогадах про довоєнний Стрий згадуються також миква (ритуальна лазня), єврейський шпиталь і міська різня на пл. Торговиця.

Євреї жили у Стрию щонайменше від XVI ст. 1567-го місто отримало привілей, що забороняв євреям селитися там. Проте 1576 року король Стефан Баторій дозволив євреям селитися та купувати нерухомість у місті. Єврейське населення займалося торгівлею, ремеслами, виробництвом і продажем алкоголю, збором мит та орендою маєтків.

1689-го євреї отримали дозвіл на будівництво нової дерев'яної синагоги. Вона мала замінити попередню, що обвалилася. А вже у XIX ст. постала Велика синагога. Документи 1827 року фіксують у Стрию дві синагоги — споруджену 1817-го й іншу, датовану 1821 роком. 1880-го в Стрию проживало 5 245 євреїв (41,62 % від усіх мешканців). 1910 року єврейське населення міста становило понад 10 тис. осіб. Напередодні Другої світової війни, 1939-го, — близько 12 тис. Проте Голокост пережили одиниці з них.

ФОТОФАКТ

У Краматорську внаслідок удару рашистів була зруйнована ще одна церква.

В Україні мобілізували хасида

■ Ірина Коляда

На українсько-румунському кордоні після затримання мобілізували 49-літнього Йонатана Карлінського-Машека, який приїхав до Умані на святкування Рош га-Шана. Він народився в Україні, близько 14 років тому переїхав до Ізраїлю і отримав ізраїльське громадянство. Одружений і виховує шістьох дітей.

Та під час перевірки документів прикордонники почули, що чоловік розмовляє українською. Після цього з'ясувалося, що він має українське громадянство. Йонатана затримали й відвезли до військової частини в Одесі. У посольстві його дружині заявили, що все було законно, але спробують допомогти.

ДЕ ЛЮДИ ЖИВУТЬ ДОВШЕ

■ Петро Йосип

Острів Сардинія (Італія), що лежить трохи південніше від Корсики, є однією з «блакитних зон» (інші — це японська префектура Окінава, грецький острів Ікарія, Нікоя в Коста-Риці та Лома-Лінда в Каліфорнії). Колись туди було складно дістатися через кепські дороги. Жителі цієї місцевости могли розраховувати лише на свою найближчу громаду, залишалися активними завдяки роботі на землі й харчувалися тим, що самі вирощували.

Серед цього був виноград, тому вино стало невід'ємною частиною їхнього раціону. «Поліфеноли сприяли їхньому доброму здоров'ю», — висловився Джузеппе Форнілло, менеджер одного з готелів на острові.

Туристи ж відзначають їжу на Сардинії. Гості можуть повечеряти на деяких курортах стравами, позначеними символом «блакитної зони», що вказує на використання інгредієнтів, які сприяють довголіттю. Серед них може бути фарро — стародавня зернова культура, яку подають із кабачками, помідорами та каперсами. Або креветки на грилі, скроплені оливковою олією екстракласу й перцем чилі.

У вересні ц. р. Міністерство охорони здоров'я Японії підтвердило, що кількість столітніх жителів країни цього року досягла 107 677 осіб, що на 7 914 більше, ніж торік, і вперше перевищила позначку в 100 тис. За даними відомства, зі 107 677 столітніх жителів 94 298 становлять жінки.

Кількість людей, яким виповнилося або має виповнитися 100 літ цього року чи до 31 березня наступного, становить 54 294 особи, із них 45 769 — жінки. У подарунок на свій сотий день народження вони отримають привітальні листи від прем'єр-міністра країни та посріблені чаші.

Кількість довгожителів у Японії зростає постійно. 1963-го, коли прийняли закон про соціальне забезпечення людей похилого віку, по всій країні було лише 153 столітні особи. Це число перевищило 1 тис. 1981 року, 10 тис. 1998-го та 50 тис. 2012 року. За інформацією The Japan Times, найстаршою людиною в Японії є Фуйо Кісімото з Кіото, якій минулого грудня виповнилося 114 літ. Вона стала найстаршою після смерти в серпні Сігеко Кагави, якій було 115. Найстаршим чоловіком є Хікару Като в Кумамото, якому в травні 2026-го виповнилося 112 років. У Японії середня тривалість життя чоловіків становить 81,35 року, а жінок — 87,33 року. За цим показником Японія посідає сьоме місце у світі за тривалістю життя чоловіків і перше за тривалістю життя жінок.

■ Софія Давиденко

Кінь Гюґо з англійського графства Нортгемптоншир офіційно став найвищим у світі, його зріст у холці становить 199 см. Найцікавіше те, що тварина ще молода і, за словами власника, ростиме іще щонайменше чотири роки.

Гюґо належить до породи шайр — англійських ваговозів, яких колись використовували для важкої роботи в полі та перевезення вантажів. Зріст коня виміряв ветеринар без підків, щоб отримати максимально точний результат.

Бретт Мастерс, власник тварини, розказав, що Гюґо отримує справжній «п'ятизірковий догляд»: до нього регулярно приходять остеопат, стоматолог, ветеринар і навіть масажист. За словами чоловіка, представники Книги рекордів Ґіннеса самі прийшли до нього, почувши, що в околиці живе «неймовірно великий кінь», який став місцевою знаменитістю.

Найвищий кінь у світі має зріст майже 2 м

Коли Мастерс купував Гюґо півторарічним лошам, то й гадки не мав, наскільки величезним той виросте. Він зауважив, що через активне зростання хрящові ділянки на кінцях кісток коня потребують особливої уваги, тому тварину оглядають дуже часто, а раціон суворо контролюють, щоб уникнути проблем зі здоров'ям. Із розповіді фермера, жодної грошової винагороди за офіційне визнання він не отримав, хоча жартома сказав, що не відмовився б від морквяного гостинця. Гюґо бере участь у показових виступах, де глядачам демонструють, як раніше шайрів запрягали в плуги та вози. Зараз коня привчають носити сідло, аби міг виступати і як верхова тварина.

Найвужче місто світу

■ Карина Бовсуновська

У найвужчому місті у світі живе 400 тис. людей, попри те, що його мінімальна ширина становить усього 30 м. Аби вирішити проблему географічних обмежень, влада збудувала в місті більше вертикальних будівель.

Ідеться про місто Яньцзінь, затиснуте у вузькій долині між двома горами в китайській провінції Юньнань. Яньцзінь лежить між двома надзвичайно стрімкими горами, а його максимальна ширина сягає лише 300 м. Це місто є незвичайним завдяки своїй цікавій вертикальній архітектурі та високим вузьким будівлям, зведеним для захисту від повеней. Щоб найефективніше використати наявний простір, творці міста вирішили будувати все у вертикальному напрямку. Будівлі споруджені на високих опорах, щоб заощадити простір і водночас захистити їх від повеней. Попри географічні обмеження в Яньцзіні проживає майже пів мільйона людей.

■ Марія Тищук

Міжнародні кордони слугують межею контрастів, де умовна лінія з географічної мапи набуває цілком реального та різноманітного фізичного втілення.

Кордон розтинає місто навпіл

Уздовж кордону між США та Канадою вона часто має форму низького паркану або лінії розрізу крізь дерева.

Коли автошляхи впираються в кордон за відсутности природних рубежів на кшталт річок, їх зазвичай перекривають земляними насипами, парканами, стовпчиками чи щільними зеленими насадженнями. Якщо ж траса перетинає межу, обабіч лінії обов'язково облаштовують прикордонно-митні пункти пропуску. Інша ситуація склалася в поселеннях Дербі-Лайн у Вермонті та Стенстед у Квебеку, де лінія розмежування пролягає безпосередньо через міську забудову. Вона розсікає мережу вулиць і навіть житлові будинки.

Формально кожен, хто переступає цю межу, має негайно прямувати до інспекційного пункту країни в'їзду для реєстрації. Через ці бюрократичні вимоги рух на цих вулицях майже відсутній. Це правило стосується і пішоходів: аби просто зайти в гості до сусіда напроти, доводиться спершу йти до прикордонників, щоб не стати правопорушником. Навіть звичайна гра в м'яч перетворилася б на складну міжнародну процедуру, адже після кожного вдалого кидка гравець мав би бігти на митницю декларувати «імпортований» м'яч.

Україна – Угорщина (1:2)

ДОГРАЛИСЯ ДО ПОРАЗОК

■ Роман Журба

Коли збірна України заледве виграла в Угорщини (1:0), казали, що головне — результат. Коли українці зіграли внічию з грузинами (0:0), припускали, що це експеримент. Але, коли програли північним ірландцям (0:3) і тим же угорцям (1:2), уболівальники відверто занепокоїлися.

Спершу збірна України 2 жовтня в третьому турі Ліги націй (ЛН) зійшлася з Північною Ірландією. Її «домашня» зустріч відбулася у словацькій Трнаві на стадіоні ім. Антона Малатинського. Суперники підходили до протистояння у статусі лідерів групи В2. Гості одразу ж узялись атакувати ворота господарів і доволі швидко досягли успіху. Після навісу з кутового Бравн завдяки рикошету від Забарного відкрив рахунок на добиванні. Судаков і Циганков спробували огризнутись дальніми ударами, та це не стало проблемою для голкіпера ірландців. До середини тайму підопічні Андреа Мальдери горіли вже 0:2. Після контратаки й тривалого розіграшу м'яча на правому фланзі відбувся навіс від Моррісона у воротарський майданчик і Прайс головою замкнув у протихід Різнику. Сарапій одразу ж міг скорочувати відставання, але воротар потягнув м'яч, який летів у дев'ятку, перевівши його на кутовий.

По перерві Матвієнко приєднався до позиційної атаки та спробував замкнути діагональ Очеретька — сфера пройшла поруч із дальньою стійкою. А потім був третій гол Північної Ірландії. Голкіпер вийшов до центру поля, аби навісити зі стандарту, Бравн прокинув далі й м'яч пролетів поміж ніг Різнику, коли той вибіг на перехоплення. На 60-й хвилині Пономаренко був близьким до гола, але його удар із-під захисника прийняла на себе стійка. Отже, розгром 0:3.

А 5 жовтня національні збірні України та Угорщини провели там же матч четвертого туру ЛН. У першому таймі на футбольному полі вирували пристрасті. У футболістів збірної України атакувальні дії були глибшими й гострішими. Та хай як проникливо грали українці, моменти їм не давалися. Проштрафилися в ігрових епізодах Очеретько і Пономаренко, які не змогли впевнено зіграти на вістрі командних атак. Перший тайм закінчився без голів.

Після перерви команда Угорщини прокинулася і додала обертів грі. І на 52-й хвилині зустрічі відзначився Тот, вивівши угорців уперед. Такий рахунок у матчі тримався рівно пів години. На 82-й хвилині протистояння під час розіграшу кутового рахунок у матчі зрівнявся — забив Яремчук. Та вже наступна контратака суперників знову вивела їх уперед. Й угорська команда утримала рахунок до переможного кінця. У підсумку знову поразка українців — 1:2.

Неллі Чуканівська стане хорваткою

■ Софія Калина

Неллі Чуканівська виграла золоту медаль чемпіонату Європи (ЧЄ) із водних видів спорту в жіночому гайдайвінґу. Вона перемогла у змаганнях зі стрибків із 20-метрової платформи, які відбувалися в Парижі над Сеною біля мосту Бір-Акем.

Після перших двох раундів 19-річна українка, для якої це був дебютний ЧЄ, очолювала залік із перевагою в 10,50 бала над найближчою конкуренткою, а після третього стрибка, оціненого суддями в 74,4 бала, відрив Чуканівської від італійки Елізи Косетті зріс до 16,9 бала. На заключний раунд Неллі спершу заявила стрибок зі складністю 2,7 бала, проте згодом підвищила її до 4,0. Як наслідок, за вдало виконаний стрибок українка отримала 98 балів.

Неллі Чуканівська

У підсумку Неллі Чуканівська випередила срібну призерку Косетті на 27,5 бала. Ця перемога стала першою в історії України в жіночому гайдайвінґу на ЧЄ. До цього українські спортсменки не вигравали континентальну першість у цій дисципліні.

А після змагань Неллі заявила про бажання змінити спортивне громадянство та в майбутньому представляти Хорватію: «Моя мрія — виступати за Хорватію. Хочу будувати своє майбутнє саме там, бо це мій дім. Україна — моя Батьківщина, вона назавжди залишиться в моєму серці. Але в Хорватії я живу, тренуюся і бачу своє спортивне майбутнє».

Чуканівська народилася в Покрові Дніпропетровської області. Після початку повномасштабного вторгнення Росії до України виїхала до Хорватії, де продовжила тренуватися під керівництвом українського наставника Олега Вишиванова. «Якщо я хочу представляти Хорватію, мені потрібно отримати хорватське громадянство. Я хотіла б допомогти розвивати цей професійний вид спорту саме там», — зазначила вона.

Наразі спортсменка ще продовжує виступати на міжнародних змаганнях під прапором України. Наступним і водночас останнім стартом Чуканівської в сезоні має стати етап Кубка світу в Китаї, який запланований на 21—22 листопада ц. р.

ДО СЛОВА

Українська гімнастка Анна Пікалюк, яка раніше представляла збірну України, уже отримала громадянство Хорватії. Туди вона приїхала півтора року тому. Спершу діяла як тренер, однак згодом вирішила повернутися до змагань. 19-річна спортсменка покинула Київ і разом із мамою та братом виїхала до Відня, а потім сама перебралася до Загреба. Тепер і вона називає Хорватію своєю домівкою, проте зізналася, що їй бракує України. Бабуся та дідусь Анни все ще перебувають у Києві. «Їм доведеться виїхати. Це нестерпно. Вони взагалі не сплять, щодня відбуваються обстріли. Сподіваюся, усе це якнайшвидше закінчиться», — наголосила Пікалюк.

Олійникова працюватиме на розвиток тенісу поза кортом

■ Дзвінка Сагайдак

Українська тенісистка Олександра Олійникова, яка посідає 41-ше місце у світовому рейтингу WTA, отримала управлінську посаду — обійняла крісло віцепрезидента Запорізької обласної федерації тенісу.

Працюватиме на волонтерських засадах без фінансової винагороди. Серед основних завдань спортсменки — популяризація тенісу серед військових і ветеранів, підтримка дитячо-юнацького тенісу в умовах війни, а також упровадження сучасних етичних норм. «Запоріжжя — це південний форпост України. Місто стоїть і продовжує жити й розвиватися попри щоденні обстріли. Але в цьому місті є діти — і місцеві, і внутрішньо переміщені особи, — які, усупереч війні, повинні мати можливості для спортивного розвитку», — висловила свою думку тенісистка. Вона зазначила, що особлива увага буде приділена військовим і ветеранам, для яких теніс може стати засобом відпочинку, відновлення та реабілітації. Олександра також планує брати участь у відновленні спортивної інфраструктури українського Приазов'я після визволення окупованих територій.

А тим часом оновили світовий тенісний рейтинг WTA. У чільній десятці зараз дві українки: Еліна Світоліна зберігає сьому позицію, а Марта Костюк — десяту.

ЯК УБЕРЕГТИСЯ ВІД ЧАСТИХ ЗАСТУД

■ Олександра Баландюх

Варто було лише трохи надворі похолодати, як значно зросла кількість хворих на респіраторні захворювання.

Хворіють діти в дитсадках, школярі, молодь і старші люди. В одних виник нежить, кашель, в інших болить горло, у людей старшого віку загострилися хронічні недуги. Побутує думка, що восени, зі зниженням температури повітря, падає імунітет і тому люди починають частіше хворіти. Багато людей купує в аптеках імуностимулятори, щоби підняти захисні сили організму. Що варто робити, розповіла Тетяна Головач, ревматолог-імунолог Львівського національного медичного університету ім. Данила Галицького. «Імунна система не вимикається і не стає раптово слабкою лише через зміну пори року, тож думка, що восени падає імунітет, — значно спрощена. Восени змінюються умови, у яких працює наш організм, а разом із ними зростає ризик інфікування. Частіші застуди восени зазвичай пояснюються не падінням імунітету, а збільшенням контакту зі збудниками та сукупністю поведінкових і сезонних чинників», — пояснила вона.

Восени діти ідуть до школи, у дитячі садки, студенти — у навчальні заклади, загалом люди більше часу проводять у закритих і недостатньо провітрюваних приміщеннях, тісніше контактують між собою. За таких умов респіраторні віруси швидко поширюються.

За словами лікарки, до цього додаються і такі чинники, як зменшення тривалости перебування на свіжому повітрі, недостатній сон і сезонна зміна режиму дня, психоемоційне навантаження, нижча фізична активність, сухе повітря в опалюваних приміщеннях, яке погіршує захисну функцію слизових оболонок.

Імунна система — це складна саморегульована мережа клітин, антитіл, сигнальних молекул та органів. Її не можна безпечно й цілеспрямовано зміцнити одним препаратом. «Профілактично приймати так звані імуностимулятори не варто. Вони не мають переконливих доказів профілактичної ефективности», — наголосила д-р Головач.

І відмітила, що безконтрольна стимуляція імунної відповіді особливо небажана для людей з автоімунними та ревматичними захворюваннями. За таких станів проблема полягає не в недостатній силі імунітету, а в його неправильно спрямованій активності проти власних тканин.

Лікарка також не радить приймати вітаміни й мікроелементи за принципом «про всяк випадок». Виявлений або обґрунтовано ймовірний дефіцит потрібно коригувати у відповідній дозі після консультації з лікарем. Надлишок окремих речовин не посилює захист організму й іноді може завдати шкоди. «Найкраща підтримка нормальної роботи імунної системи — це не короткий сезонний курс препаратів, а послідовна турбота про здоров'я: повноцінний і регулярний сон, збалансоване харчування, достатня фізична активність, регулярне провітрювання приміщень і гігієна рук, вакцинація, належний контроль за хронічними захворюваннями», — відзначила Тетяна Головач. Важливо також оцінювати не лише кількість застуд, а їхню тяжкість, тривалість, локалізацію та характер ускладнень. Часті легкі вірусні інфекції, особливо у дітей, не обов'язково означають імунодефіцит.

Чим багатий болгарський перець

■ Олександра Баландюх

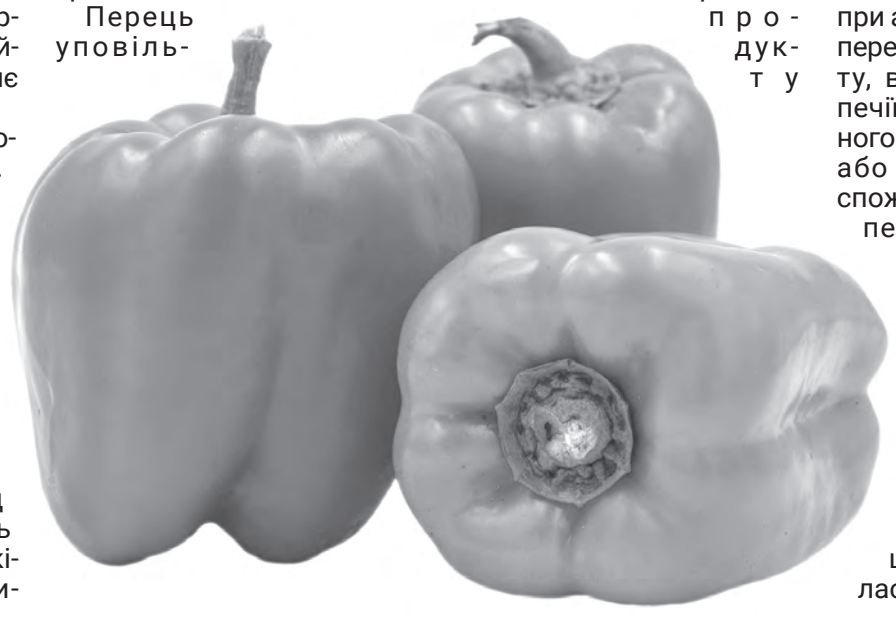
Різноколірний болгарський перець на базарах, у крамницях, супермаркетах не лише тішить око, а й збуджує апетит. І їсти цей овоч можна, не хвилюючись за калорії. Один великий червоний перець має приблизно 46 ккал і є джерелом клітковини (3 г), багатий на вітаміни А, С, В6, Е, фолієву кислоту (вітамін В9) та мінерали — залізо, калій, магній.

Перець смачний як сирий, так і запечений, фарширований, приготований на грилі й навіть у складі соусу. Тож лікар-дієтолог Ванда Леванюк радить додавати болгарський перець у раціон якомога частіше, поки триває сезон, аби поповнити організм поживними речовинами.

Колір перцю залежить від сорту та ступеня стиглости. Червоний — дуже солодкий. Має найвищий уміст вітамінів А та С. Зміцнює здоров'я серця. Жовтий має м'який смак, злегка солодкий. У ньому високий уміст вітаміну С. Підвищує імунітет і здоров'я шкіри. У помаранчевого — солодкий, фруктовий смак. Він багатий на вітаміни С та А. Містить найбільше лютеїну й зеаксантин, корисний для очей і шкіри. А в зеленого смак трав'яний. Він має помірний вміст вітаміну С і найнижчу калорійність, сприяє травленню.

Болгарський перець покращує здоров'я серця. Він багатий на антиоксиданти й калій, які допомагають знизити рівень холестерину та підтримати здоровий артеріальний тиск. Зміцнює імунітет, бо має високий уміст вітаміну С. Підтримує здоров'я очей. Містить лютеїн і зеаксантин, які захищають очі від старіння та покращують зір. Сприяє здоров'ю шкіри, адже вітамін С стимулює вироблення колагену, зберігаючи шкіру пружною та сяючою. Покращує функцію мозку — вітаміни В6 і фолат підтримують пам'ять і здоров'я мозку. Допомагає контролювати вагу, має низький уміст калорій та високий уміст клітковини, забезпечує відчуття ситости й сприяє травленню.

Перець уповільнює втрату пам'яті та когнітивне зниження з віком. «Болгарські перці, особливо червоні сорти, містять антоціани — пігменти, які надають їм насиченого кольору. Ці природні сполуки можуть допомогти уповільнити втрату пам'яті та когнітивне зниження з віком. Немає чарівного продукту у харчування для запобігання деменції, але антоціани пов'язані з кращим здоров'ям мозку», — запевнила д-р Леванюк.

Більшість людей не отримує достатньо клітковини, і це може призвести до закрепів. Дорослим необхідно споживати від 25 до 38 г клітковини на день. Вона допоможе знизити ризик раку товстого кишківника.

Ванда Леванюк каже, що при алергії на болгарський перець, загостренні гастриту, виразкової хвороби, печії, синдромі подразненого кишківника, при діареї або вираженому здутті споживання болгарського перцю треба вилучити або обмежити. «Перець належить до продуктів, які багаті на саліцилати, натуральні сполуки аспірину. Деякі люди з астмою, особливо ті, хто використовує інгалятори, можуть бути чутливими до цих сполук», — поділилася лікарка.

ПРОПОЗИЦІЯ ПРАЦІ

Потрібні робітники на будову в Північному Нью-Джерзі на повний робочий день.
Тел.: 862-249-6256 29-32
Олександр

Потрібні чоловіки для роботи на фабриці у Randolph, NJ. Навчаємо працювати з верстатами, забезпечуємо безкошт. мед. страхування, оплачуємо відпустку та святкові дні. Розмовляємо польською та англ. Тел. з пн. по пт. з 9 AM до 5:30 PM.
Тел.: 973-927-1100

ПОШУК ПРАЦІ

Маляр, з великим досвідом, виконує роботи в приватних квартирах або домах на території Пенсільванії та Північного Нью-Джерзі. Готовий до співпраці з роботодавцями.
Тел.: 215-806-0345
215-806-7054 34-38

Даю уроки англійської мови стаціонарно та онлайн.
Тел.: 862-249-6156
Олександр 27-30

Даю уроки гри на музичних інструментах – скрипка та піаніно.
Тел.: 862-249-6156 27-30
Олександр

ОРЕНДА ЖИТЛА

У Центральному Нью-Джерзі здається в рент умебльована студія для 1-2 осіб. Гарні умови, є кухня та окремий вхід.
Тел.: 917- 463-6294 36-39

НА ПРОДАЖ

Продаю авто Toyota RAV4, 2013 рік, пробіг 114 000.
Тел.: 973-454-6682
Василь 28-31

Продаємо в Чернівцях 2-кімнатну квартиру на 1-му поверсі в гарному районі.
Тел.: 929-580-3180 20-23
Наталія

ЗНАЙОМСТВО

Голубоока шатенка хоче познайомитися з одиноким українцем у віці 60+ Проживаю в Пенсільванії у власному будинку.
Тел.: 215-806-0345 34-38

Познайомлюся з жінкою-українкою у віці 30-40 років для створення сім'ї.
Тел.: 862-249-6256 29-32
Олександр

Eastbridge Home Care
Агенство EastBridge Home Care
- Набирає на роботу працівників з лайсенсом HHA для догляду за людьми похилого віку.
- Пропонуєм роботу в штаті Нью-Джерзі, а також курси HHA російською та англійською мовами.

732-385-7996 800-442-6979

АКТИВНІСТЬ НА СУПУТНИКУ ЮПІТЕРА

■ Олена Билім

Калісто тривалий час уважали найспокійнішим серед чотирьох великих супутників Юпітера. На відміну від вулканічної Іо чи крижаної Європи з її підповерхневим океаном, цей супутник має давню поверхню, густо вкриту ударними кратерами.

Однак нові спостереження космічного телескопа James Webb свідчать, що Калісто геть не є таким геологічно пасивним, як могло здаватися. Астрономи виявили незвичайний розподіл водяного льоду, вуглекислого газу й інших речовин, що вказує на складну взаємодію поверхні супутника з випромінюванням Юпітера.

Міжнародна команда дослідників під керівництвом Марії Камарки з Каліфорнійського технологічного інституту проаналізувала дані, отримані за допомогою ближнього інфрачервоного спектрографа NIRSpec, установленого на James Webb. Спостереження охопили різні ділянки Калісто, зокрема, його задню півкулю, величезний ударний басейн Асгард і район Вальгалли.

Одним із ключових відкриттів стала детальна мапа розподілу водяного льоду. Спектрограф зафіксував характерну особливість поблизу 3,1 мкм, яка свідчить про наявність кристалічного льоду. На передній півкулі Калісто його концентрація виявилася тісно пов'язаною з рельєфом: яскраві ударні басейни та молодші кратери демонструють підвищений уміст льоду. Імовірно, давні зіткнення з космічними тілами вивільняли з-під поверхні свіжий і світліший матеріал.

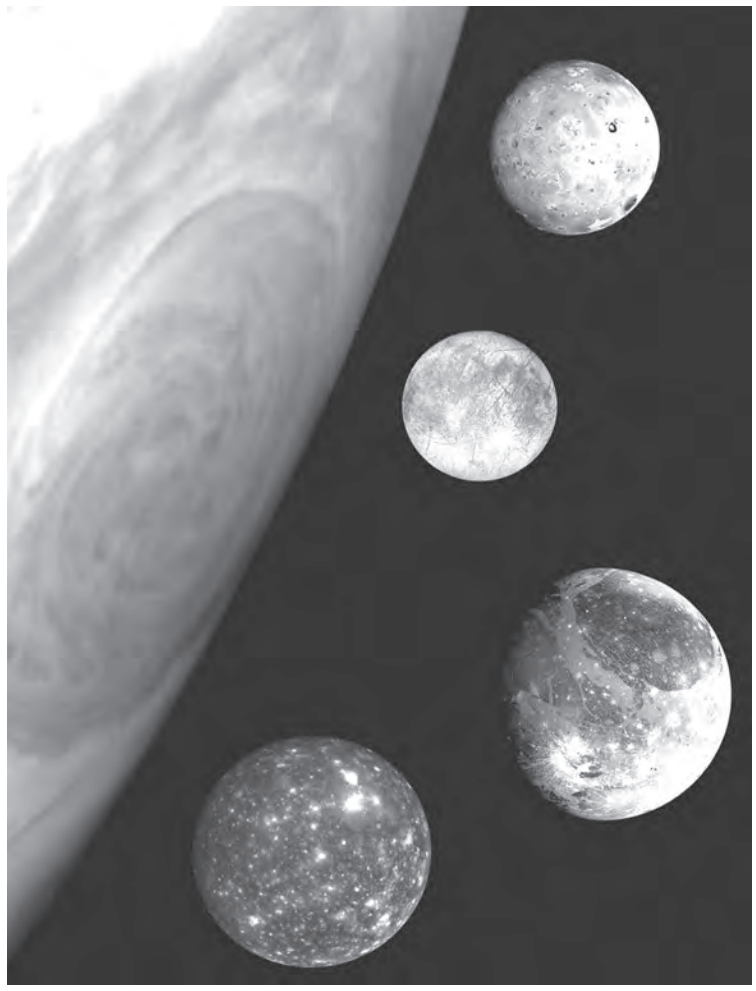
Водночас задня півкуля продемонструвала цілком іншу картину. Там водяний лід утворює своєрідну кільцеву структуру: його концентрація слабша біля екватора та збільшується ближче до вищих широт. Дослідники припускають, що на такий розподіл може впливати плазма з магнітосфери Юпітера. Потоки заряджених частинок постійно взаємодіють із поверхнею Калісто й можуть змінювати структуру льоду.

Не менш цікавою виявилася присутність вуглекислого газу. James Webb зафіксував спектральний сигнал близько 4,25 мкм, характерний для замерзлого CO_2. Проблема полягає в тому, що в умовах поверхні Калісто цей газ не повинен тривалий час залишатися стабільним без певного механізму його утримання або постійного поповнення. На задній півкулі твердий CO_2 зосереджений переважно в центральній ділянці та розподілений майже протилежно до водяного льоду.

На передній півкулі найбільші концентрації CO_2 пов'язали з районами кратерів Лефн і Геймдалль. Оскільки ці структури вважають відносно молодими, дослідники припускають, що вуглекислий газ міг утворитися або вивільнитися внаслідок самих ударних подій.

Телескоп також виявив надзвичайно розріджену атмосферу Калісто, основним компонентом якої є CO_2. Її розподіл виявився неоднорідним: найбільша концентрація спостерігалася поблизу басейну Вальгалли, але вона не збігається ані з найбільшими запасами твердого вуглекислого газу, ані з найтеплішими ділянками поверхні. Крім того, дослідники зафіксували сигнал на довжині хвилі близько 4,57 мкм, який, імовірно, пов'язаний зі сполуками вуглецю та азоту.

Отримані результати змушують учених переглянути уявлення про Калісто як про майже незмінний крижаний світ. Видається, що його поверхня постійно зазнає впливу заряджених частинок, ударів космічних тіл і складних хімічних процесів, які впливають на розподіл води й вуглекислого газу.

Чотири Галілеєві супутники, як порівняти за розміром з Юпітером. Розташовані зверху вниз: Іо, Європа, Ганімед та Калісто

Трой Мейнк

Розгортання космічної зброї США

■ Іван Заторський

Сполучені Штати тепер мають зброю в космосі й використовуватимуть її для захисту американських військ. Таку заяву зробив Трой Мейнк, міністр Військово-повітряних сил США. За його словами, ідеться про першу публічно визнану Америкою наступальну спроможність у космосі. Проте він не уточнив, про який саме тип зброї мовиться.

Міністр зазначив, що нову систему використовуватимуть для забезпечення контролю над космосом і захисту американських сил від ворожих дій. Американський посадовець на умовах анонімності пояснив The Washington Post, що це може передбачати, зокрема, знищення супутника супротивника, якщо той використовують для наведення ударів по американських військових або супутниках США.

Видання написало, що ця заява стала прозорим натяком Росії та Китаю після років попереджень про те, що ці дві країни відпрацьовують наступальні маневри на орбіті, як-от використання лазерів або глушіння, що наражають на небезпеку американські супутники.

Spectrum вийшла на орбіту

■ Ірина Оліщук

Німецький аерокосмічний стартап Isar Aerospace здійснив другий запуск ракети-носія Spectrum, що вивела на низьку навколоземну орбіту п'ять супутників. Цей запуск став першим комерційним польотом із території континентальної Європи, який завершився виходом на орбіту.

Безпілотна ракета стартувала з космодрому Андоя на однойменному норвезькому острові. Політ відбувся за планом. Приблизно через дві години після запуску в Isar Aerospace повідомили, що другий ступінь Spectrum повторно увімкнув двигун, щоб скоригувати еліптичну орбіту. Після цього він успішно розгорнув усі встановлені на ракеті апарати. На другому ступені Spectrum розмістили п'ять невеликих супутників-кубсатів, створених європейськими університетами та приватними компаніями, а також невіддільний експериментальний апарат компанії Dcubed.

Сесілія Мюрсет, міністр промисловости й торгівлі Норвегії, заявила, що ця подія стала проривом для європейської ракетно-космічної галузі, яка покращує доступ континенту до космосу. «Те, що ми тепер можемо запускати супутники з Андої, зміцнює безпеку Норвегії і Європи в ці неспокійні часи, у яких ми живемо», — констатувала вона.

Spectrum також стала першою орбітальною ракетою, яка використовує як паливо пропан. Тепер німецька компанія розробляє другий пусковий майданчик у Канаді.

ГОРОСКОП із 8 до 14 жовтня

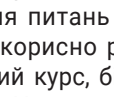
Овен (21.03—20.04)

На вас чекає успіх у взаєминах і з окремими людьми, і з великою авдиторією. Зараз сприятливий час для початку стосунків, весілля, ділового партнерства, виступу й суду. Ви зможете реалізувати себе в професійній діяльності та кар'єрі. Часто складатимуться ситуації, які потребують активности й сміливости. Також буде багато дрібних справ на роботі та пов'язаних із питаннями здоров'я. Вихідні проведете з коханою людиною, будете з кимсь зустрічатися, співпрацювати та домовлятися.

Телець (21.04—21.05)

У вас чудово підуть справи на роботі. Складуться умови для важливих і великих проєктів. Виросте ваш авторитет серед колег. Енергетика є сприятливою для питань здоров'я, але буде корисно розпочати оздоровчий курс, більше відпочивайте. На вас чекає багато дрібних епізодів, пов'язаних із фліртом, відпочинком, розвагами та дітьми. Великого задоволення додасть гобі, що вимагає уваги до дрібних деталей і спритности. В особистому житті виникне потужний романтичний відтінок.

Близнюки (22.05—21.06)

На вас чекають творчі удачі, чудовий відпочинок та щастя в особистому житті. Більше відпочивайте, зараз не час для активних дій. Також зможете закінчити вже розпочаті справи. Ви будете особливо ефективними при завершенні різної дрібної роботи. Складуться вдалі умови для натхненної роботи й творчого підходу до обов'язків. Неділя буде днем відпочинку в приємній компанії.

Рак (22.06—23.07)

На вас чекають пошана та слава за успішно завершену справу, а також приємний відпочинок у сімейному колі, повага від родини, успіх у сімейних справах і з нерухомістю. Фінансові питання заберуть багато сил і до того ж можуть принести марні витрати. Багато енергії забиратимуть порожні новини і таке ж порожнє спілкування. Та домашній відпочинок і нескладна робота повернуть вам гарний гумор. Ви отримаєте величезне задоволення від походу на концерт класичної музики чи виставку картин. Неділя надається для активного відпочинку всією родиною та домашніх справ.

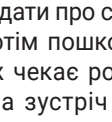
Лев (24.07—23.08)

На вас чекає зустріч із впливовою людиною, удалий візит у потрібну організацію, успіх у навчанні, отримання хороших новин чи документів. Свій відпочинок пов'яжіть із доглядом за зовнішністю. Отримуйте задоволення від матеріальних аспектів життя. Стежте за тим, щоб із вас не тягнуло сили порожнє спілкування. У вас виникне мрійливо-романтичний настрій, до якого найкраще пасуватиме домашній відпочинок і прикрашання житла. У неділю ви будете рухливі й товариські, поспілкуєтеся з різними людьми та дізнаєтесь багато нового.

Діва (24.08—23.09)

Усі помітять ваші успіхи в матеріальній сфері життя. Може, ви отримаєте премію чи зробите велику покупку, яку розглядатимуть усі сусіди? Знайдіть собі цікаве інтелектуальне заняття, що не виснажує, інакше почнете розповідати про себе ті речі, про які потім пошкодуєте. На вас також чекає романтична й містична зустріч або дуже захоплива прогулянка. У неділю вдалими будуть фінансова активність та енергійні дії у матеріальних справах.

Терези (24.09—23.10)

Настає час вашої слави, успіху, популярности, удачі та нових можливостей. Сміливо беріться за ті справи, що обіцяють вам пошану від оточення і нові перспективи. Відтак ваша енергія буде не на висоті. Відпочинок допоможе заощадити сили і не розтратити себе на дрібниці. Містичне везіння відвідає вас у матеріальних справах. Коли мова про фінанси, довіряйте передчуттям. У неділю буде потрібен догляд за зовнішністю.

Скорпіон (24.10—22.11)

На вас чекає цілковита перемога над невидимими ворогами й труднощами, що існують у вашому житті. Також ви знайдете таємного покровителя або самі здобудете необмежену владу. Зараз час для лікування, розкриття таємниць та спілкування в мережі. Віддайтесь відпочинку і спокійним заняттям для заспокоєння. Тоді у вас посиляться фантазія, інтуїція та почуття прекрасного. Неділя — чудовий день для романтичного побачення, творчих занять та зустрічі з витворами мистецтва.

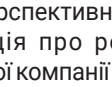
Стрілець (23.11—21.12)

Не соромтеся звертатися до впливових людей, які підтримують ваші ідеї, вони обов'язково вам допоможуть. Ваша енергія буде не на висоті, намагайтеся більше відпочивати. Варто поставити фінальну крапку в діловому обговоренні, повернутися з відрядження та закінчити роботу з документами. У суботу натхнення та приплив мрійливости змусять вас залишитися вдома, а неділю найкраще провести з друзями чи побувати там, де можете знайти нових однодумців.

Козеріг (22.12—20.01)

Вам удаватиметься все, за що візьметеся. На вас чекає публічна похвала, підвищення чи нагорода за вже зроблене. Якщо є перспективний проєкт, пропозиція про роботу від престижної компанії або вільна громадська посада, яку можете обійняти, не відмовляйтеся від цього. У суботу приємна прогулянка з друзями пожвавить вам настрій, а романтична зустріч зігріє серце. У неділю ви знову будете налаштовані на діловий лад. Скористайтеся цим, щоби підготуватися до наступного тижня.

Водолій (21.01—19.02)

На вас чекає удача за кордоном, успіх у громадській діяльності та в суді, духовне зростання. Для цього потрібно заощадити сили. Продуктивною буде робота з фінансовими документами, що накопичилися. А ось іти до банку, податкової, страхової компанії не варто. Тих, хто працює у сфері мистецтва, відвідає натхнення та кохання на робочому місці. У неділю ви активно спілкуватиметеся в мережі.

Риби (20.02—20.03)

Ви зробите щось вигідне та перспективне, отримаєте хороші гроші, може, навіть розбагатієте. Не варто укладати договори та про щось домовлятися, а також покладатися на думку й поради інших людей. У суботу ви дасте вихід романтичному настрою на побаченні, у творчості, відвідуванні музеїв, виставок і концертів. У неділю на вас чекає відпочинок за чужий кошт або фінансова допомога.

Світлана Таланова

А	З	У	Н	Е	Т	О	П	І	Г
П	П	Р	О	Б	Л	Е	М	А	К
І	О	А	Н	О	Л	О	К	А	А
Т	І	К	А	Р	Т	У	Ш	Т	Л
Г	Е	О	Л	О	К	А	Ц	І	Я
К	С	А	К	Р	І	Б	О	Р	П
А	У	П	А	Р	Т	И	З	А	Н
Т	К	З	Р	Р	А	Х	У	К	Г
Е	О	У	А	К	О	М	А	Р	А
Т	Ф	М	З	У	Т	Р	А	К	К

Серед літер у клітинках знайдіть указані слова: ар, АТ, гак, геолокація, гіпотенуза, зум, Іо, катет, картуз, картуш, колона, комар, кухар, лак, партизан, піт, пробірка, проблема. Запишіть слово, що залишилося.

Відповідь на завдання із № 40: футбол.

Поросятко розміром із грейпфрут

■ Зоряна Павлюк

У Честерському зоопарку (Велика Британія) народилося рідкісне поросятко бабіруси — виду диких свиней, що перебуває під серйозною загрозою зникнення через хвороби, полювання та втрату природного середовища.

Маленьку самку назвали Раною. Коли вона з'явилася на світ, її вага становила всього 300—500 г, а за розміром була приблизно як «грейпфрут на ніжках». За словами Ганни Овенс, помічниці керівника команди Честерського зоопарку, це були перші пологи бабіруси в закладі за кілька років.

Рана стала п'ятим дитинчам самки Матано. Її народження в зоопарку чекали особливо уважно: вагітність бабірус зазвичай триває близько п'яти місяців, а в Честері пологи у представниць цього виду часто відбуваються приблизно на 161-й день.

Бабіруси належать до роду Babyrousa та мешкають лише на кількох індонезійських островах. Через незвичний вигляд їх іноді називають «доісторичними свинями», або «свиноленями». Особливістю цих тварин є довгі ікла. У самців верхні ікла ростуть крізь морду та загинаються назад, створюючи дуже незвичний вигляд.

Дорослі бабіруси можуть сягати близько 90 см завдовжки, 60 см заввишки й важити до 90 кг. Вони харчуються рослинами, фруктами, а також дрібними тваринами. Самки зазвичай народжують лише одне або двоє поросят. Через невелику кількість дитинчат популяції бабірус повільно відновлюються після різкого скорочення чисельности.

Останніми роками дикі популяції бабірус додатково постраждали від африканської чуми свиней. На скорочення чисельности також впливають вирубування лісів, полювання та конфлікти з людьми. Природоохоронці наголошують, що точну кількість бабірус у дикій природі визначити складно. За наявними оцінками, їх може залишатися близько 10 тис. Під час досліджень із фотопастками на Сулавесі у 2023—2024 рр. бабірус удалося зафіксувати лише двічі.

Бабіруси відіграють важливу роль у своїх екосистемах: під час пошуку їжі вони сприяють поширенню насіння та допомагають відновленню лісів. «Ми ризикуємо втратити справді унікальний вид, який є важливою частиною культурної та природної спадщини Індонезії», — зазначила Емі Гемфріс із Честерського зоопарку, який співпрацює з природоохоронною організацією Action Indonesia та партнерами в Індонезії. Фахівці займаються моніторингом диких популяцій, розведенням бабірус у зоопарках і підготовкою заходів для збереження виду.